

EGO

OKTOBER 1990

MAANDBLAD VAN DE HUMANISTISCH GEESTELIJKE VERZORGING BIJ DE KRIJGSMACHT

In dit
nummer o.a.:

- Mensen en cijfers • Drugverslaving • De cultuurschok van Saoedische islamieten • Bezeten van... fietsen • Afgeschreven
- Westers optreden in Midden-Oosten • Vooroordelen • De school van Lennie Tristano • Atletiek • Popplaten • Onmisbaar • Boeken

Bibliotheek
Universiteit van Humanistiek
Van Asch van Mijckade 28
3512 VZ Utrecht
Telefoon 030 - 312673

Abonnementsprijs f 15,- per jaar, te storten op postbankrekening 480414 t.n.v. Hoofdraadsman HGV te Zeist. Militairen ontvangen het blad op aanvraag zonder betaling.

Redactie:

Jan den Boer, Klazien van Brandwijk-Wiltjer, Wim Heij (voorz.), Carine van Hinte, Peter Samwel, Frank Spoelstra.

Vaste medewerkers:

Adriaan Bijl, Theo Carree, Arend van Dam, Evert van Dijk, Gerard van Erkelens, Karen Heij, Pieter de Jager, Tom Janssen, Willy Lohmann, Frits Maas, Len Munnik, René Nauta, Leo van Opzeeland, Cor Out, Tom Pauka, Freek Pol, Wim Reinders, Rien Robijns, Karol Roskam, Paul Rutten, Hans Schonk, Klaas Soesbeek, Jan Stoof, Wessel Visser, Hans van Wissen.

Eindredactie en vormgeving:

Frank Spoelstra

Druk:

Brouwer Offset b.v. Utrecht

Adres redactie en administratie:

Bureau Hoofdraadsman,
Coornherthuis, Oranje Nassaulaan
71, 3708 GC Zeist, tel. 03404-14436.

Bijdragen in EGO verschijnen op persoonlijke titel en vertegenwoordigen niet noodzakelijkerwijs de visie van de redactie of de dienst HGV.

Inhoud

Mensen en cijfers	2
Drugverslaving	3
Westers optreden in	
Midden-Oosten	6
Onmisbaar/EGO-puzzel	6
Popplaten	7
Bezeten van... fietsen	8
De cultuurschok van de	
Saoedische islamieten	10
'Come see the paradise'	12
Poster (René Nauta)	14
Afgeschreven/Vragen staat vrij	16
Natuurkalender '91	17
Gedicht/Berichten	18
Vooroordelen	20
Atletiek	22
Duivel (Prickels)	23
De school van Lennie Tristano	24
Boeken	26
Willy Lohmann	28

Foto's:

voorpagina Wim Reinders
pag. 19 Gerard van Erkelens

Mensen en cijfers

Op 3 september jl. verscheen *Het Sociaal en Cultureel Rapport 1990*, een tweejaarlijkse rapportage uitgebracht door het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), gebaseerd op cijfers van onderzoeksinstellingen in binnen- en buitenland en eigen wetenschappelijk onderzoek.

Vooral de peilingen naar meningen en gewoonten van Nederlanders maken het verslag tot een boeiend geheel en leerzaam voor diegenen die geïnteresseerd zijn in hoe Nederland denkt en leeft.

Over het algemeen gaat het goed in Nederland. Het algemene sociale leven wordt positief gewaardeerd en over hun inkomen zijn de Nederlanders zo tevreden, dat ze de welvaart in Nederland hoger schatten dan deze in werkelijkheid is.

Verder zorgen Nederlanders goed voor hun ouderen, zijn ze uitermate gezond en zeer tevreden over hun sociale voorzieningen.

Bij een internationale vergelijking blijkt dat, hoe vreemd het misschien ook mag klinken, Nederlanders minder materialistisch zijn dan hun burens. Over het algemeen is de Nederlander meer geïnteresseerd in zaken als persoonlijke vrijheid en ethiek, dan in materialistische zaken als fysieke veiligheid en economische bestaanszekerheid. Milieubescherming scoort bijvoorbeeld hoger dan bestrijding van de werkloosheid of de inflatie. Verschil van mening op dit punt tussen de beide sexen is er vrijwel niet, maar wel is er een opvallend verschil tussen godsdienstige en niet-godsdienstige mensen, waarbij de eerste groep duidelijk materialistischer opvattingen heeft. Net als in alle landen om ons heen blijkt opleidingsnivo de belangrijkste faktor. Hoe hoger de opleiding, hoe minder de behoefte aan materiële zaken.

Alhoewel meer dan 60% van de Nederlanders vindt dat de inkomensverschillen kleiner zouden moeten zijn, noemt toch 84% het eigen inkomen redelijk tot goed. Maar, zo blijkt uit het onderzoek, nivellering is vooral een behoefte in landen waar de inkomensverschillen redelijk klein zijn. Juist in de landen waar grote inkomensverschillen bestaan, is de minste behoefte aan een overheidsbeleid om hier iets aan te doen en vindt men vaker de inkomensverschillen te klein. Bovendien ziet men in deze landen ambitie en hard werken

als noodzakelijk voor maatschappelijk succes. Koplopers van deze filosofie zijn Amerika en Australië. Nederland scoort laag op het punt ambitie, alleer de Italianen hechten er nog minder waarde aan.

Het SCP constateert dat Nederlanders harmonie in de samenleving belangrijker vinden dan vooruit komen in de wereld.

Bezuinigen hoeft niet meer zo hard: 'De adhesie voor royale uitgaven was in 1989 zelfs nog iets groter dan in de jaren zestig', aldus het SCP. 53% van de Nederlanders vindt bijvoorbeeld dat de uitkeringen gelijk moeten blijven en 44% vindt zelfs dat ze moeten stijgen. Ook moet er meer geld zijn voor kunst, onderwijs en crèches. En maar liefst 96% van de bevolking vindt dat er meer geld voor het milieu uitgetrokken moet worden.

Ideeën over buitenlanders en discriminatie in het algemeen meet het SCP al jaren en... de discriminatie in Nederland is afgenomen.

Op de vraag wie bij inkrimping van een bedrijf het eerst ontslagen dient te worden werden grote verschillen geconstateerd tussen 1978 en 1989. Bij de keus tussen een buitenlander en een Nederlander steeg het percentage 'geen voorkeur' van 57 naar 79%, bij de keus tussen een jongere of een oudere van 30 naar 56% en bij de keus tussen mannen en vrouwen zelfs van 48 naar 85%.

Mooie cijfers natuurlijk, maar in een internationale vergelijking valt op hoe buitensporig veel vrouwen, ouderen en allochtonen buitenspel staan op de arbeidsmarkt.

En haast schril steekt bij de cijfers af het antwoord op de vraag of men bezwaar zou hebben tegen een buitenlander als buurman. In 1966 zei 86% 'geen bezwaar' te hebben tegen 56% in 1989.

Bij het toewijzen van een huis vindt 80% dat een gezin voorrang heeft op een alleenstaande en 25% vindt dat een Nederlands gezin meer rechten heeft dan een buitenlands gezin.

Zo maar wat cijfers, gemeten door een onafhankelijk bureau.

Zo maar wat cijfers, boeiend voor wie in mensen geïnteresseerd is.

Redactie

Sociaal en Cultureel Rapport 1990.
Uitgeverij VUGA, Den Haag f 75,-.

Drugverslaving

„Het is schijnheilig dat hasj verboden is als soft-drug, terwijl een hard-drug als alcohol is toegestaan“

Ben Mulder, 20 jaar oud, was dienstplichtig militair van maart 1989 tot april 1990 en werkzaam in de functie 'soldaat vredesbewaker' bij 446 Infanterie Beveiligings Compagnie te Nunspeet. Tijdens zijn verblijf in dienst was hij één van de g.v.-bezoekers, die nogal eens een onderwerp ter sprake bracht. Zo stelde hij een keer voor om over het thema 'drugs' te praten. Dit leverde een boeiend gesprek op met zijn peloton tijdens de g.v.-uren. Veel oordeelen en vooroordelen over drugs en druggebruikers werden besproken. Sommigen vertelden over de eigen ervaring. Een van de meest opmerkelijke zaken was dat bij navraag naar 'hoeveel van hen soft-drugs gebruikten' bleek, dat 40 à 50 % hier gebruik van maakt. Dit terwijl het landelijk percentage slechts 8% is. Bovendien, zo kwam uit het groepsgesprek naar voren, werd er in de krijgsmacht nog actief vervolgd bij het in bezit hebben van enkele grammen hasj o.i.d. Redenen voor EGO-redacteur Jan den Boer om nog eens een gesprek te hebben met Ben Mulder.

Ben, hoe kijk je terug op je dienstitijd, zowel de leuke als de minder leuke dingen?

Op zich heeft de dienst mij wel goed gedaan en kan ik terug kijken op een leuke tijd. Aan het eind begon ik er genoeg van te krijgen, maar dat lijkt me wel logisch. Na de vakanties vond ik het wel moeilijk om weer te starten, dan had ik toch teveel van de vrijheid geproefd. Leuk was het onder elkaar, het samen zijn met de maten. We zijn goede vrienden geworden, een soort relatie als met broers. We blijven ook contacten met elkaar houden.

Minder leuk was dat ik veel moeite moest doen om te voorkomen dat ik rapport CC kreeg. Als je eenmaal in de kijker loopt moet je goed oppassen. Wat dat betreft is me dat niet helemaal gelukt. Ik kreeg nogal eens een 'gele flap'. Dan weer te laat, dan weer onwettig een aantal uren afwezig, dan weer niet op tijd voor inspectie, enz. enz.

(Hij haalt vervolgens een stapel gele brieven uit zijn kast en citeert grinnikend: 'Het, terwijl het verzoek daartoe was afgewezen, toch gebruiken van een tosti-apparaat en het zonder toestemming een zaklamp in zijn bezit hebben.')

Hoe was de sfeer op je kamer, in het peloton en de verhouding met het kader?

De sfeer op mijn eigen kamer was niet zo gezellig. Daar werd maar door nog één soldaat geblowed buiten mijzelf. Op de Charlie-kamer was het wat dat betreft veel leuker. Dat werd onze vaste stek en anders de Overkamer. Degenen die niet meededen gingen dan slapen op de Bravo-kamer, soms zelfs gingen we op de kamers bij 105 een joint roken. Allemaal afhankelijk van hoe actief of er op hasj gejaagd werd door de toevallig passerende sergeant. Wat dat betreft waren we moeilijk te pakken. We

„Hasj verandert je bewustzijn“

hadden ook de ludiekste plekjes om het (hasj en weed) te verstoppert. Die vertel ik je toch niet. Je weet maar nooit of iemand anders ze nog wil gebruiken. Dat kleurde natuurlijk voor een groot deel de verhouding met het kader. Het was vaak hard tegen hard. Stressen. De kunst was om als groep te blijven opereren. Dat niet één iemand was aan te wijzen. Bepaalde sergeants durfden niet zoveel bij ons. Dan gebeurde het nogal eens dat iemand anders die buiten die groep stond werd gestraft. We hadden overigens wel geluk met onze kamercommandant. Die was best redelijk, maar ja, die moest natuurlijk ook met ons werken.

Nu zitten we op het onderwerp soft-drugs, je ontleent er zelfs het begrip 'gezellig' aan. Hoe komt het dat dat voor jou zo belangrijk is, dat je zelfs daarop je vrienden kiest? Wanneer ben je ermee begonnen?

Tja, ik voelde me er erg toe aangetrokken. Het effect is heel apart. Het is heel gezellig om met vrienden een stickie (Joint) te roken. Op mijn veertiende verjaardag werd ik al door mijn vriendenkring ingewijd. Eerst deed je mee omdat het nieuw was en spannend. Pas later ben ik regelmatig hasj gaan gebruiken. Reeds ver voor mijn dienstitijd. Hasj verandert je bewustzijn. Ik wist dat het drugs zijn, dat het iets met je zou doen. Ik heb er nooit slechte ervaringen

Ben Mulder (midden): „Leuk was het onder elkaar, het samen zijn met de maten“

mee gehad. Ik denk wel dat meege-speeld heeft dat ik thuis in de problemen zat. Scheiding, een stiefmoeder waar ik niet mee overweg kon, 1001 huisregels waar ik ineens mee werd geconfronteerd. Dan was ik het liefst maar weg, onder elkaar met m'n vrienden. Het grappige is dat mijn natuurlijke moeder ook wel eens hasj rookt.

Ik denk overigens wel dat hasj roken m'n studieresultaten heeft beïnvloed. Je wordt er een beetje wazig van in je hoofd, je trekt je niet zoveel meer aan van de dingen die zich in je omgeving voordoen. Ik ben wat introvert, wat meer naar binnen gericht geworden. Op school was ik sowieso een moeilijke leerling, die nogal eens liep te kloten. Toch heb ik in die schoolperiode niet zoveel gebruikt (hasj). Wat overigens heel bedenkelijk is, is dat ik in het verleden, zeg maar toen ik pas begon te blowen, nogal eens te maken kreeg met versneden hasj, dan hadden ze er heroïne door gemengd of iets dergelijks. Tot die konklusie kwam ik, omdat de effecten veel sterker waren dan bij vergelijkbaar hasj-gebruik van bijv. eerder die week. Dat kwam vooral omdat het toen nog in de illegaliteit zat, het mocht niet, en dus was de verkoop van zowel de soft-drugs als de hard-drugs in dezelfde handen, zeg maar criminelen. El Toro (een coffeeshop in Utrecht) was daar een voorbeeld van. Als je daar dan wat van zei geloofde men je niet, of men deed alsof. (Dit versnijden had uiteraard tot doel om een grotere markt van verslaafden te maken, resultaat: meer winst uit de hard-drugs en dus meer te verdienen dan aan soft-drugs. JdB) Maar dat had ik gelukkig snel door en dan kocht ik daar niet meer. In feite kun je het ook ruiken.

Maar toen je in de krijgsmacht kwam wist je toch denk ik wel dat je je gedrag ten aanzien van hasj-gebruik zou moeten aanpassen, omdat het in de krijgsmacht niet is toegestaan?

Natuurlijk hoorde je dat zeer snel. Maar dat neemt niet weg dat 40 à 50% van de maten meedeed met blowen. Je kon het risico beperken door geen voorraad hasj op de kazerne te hebben, maar uitsluitend de hoeveelheid die je die avond met je groepje ging opmaken. Dan was het wel te ruiken, maar nooit te vinden. Die zgn. onderhoudsdosis hasj wisten we wel verborgen te houden. Ik weet van mezelf dat ik zonder kan, maar ik vind het erg fijn en geniet er van om te blowen. Dat laat ik me niet afnemen door welke commandant dan ook. Daar heb je best wat risico voor over. Bovendien is het ontstellend schijnheilig dat hasj verboden is als soft-drug, terwijl een hard-drug als alcohol is toegestaan. Sterker nog, zelfs gepromoot wordt. Iedere compagnie heeft een tientallen meters lange bar waar voorname alcoholische dranken geserveerd worden, bediend door defensiebetaald personeel (beslist geen vrijwilligers). Het is de alcohol die voor de meeste rotzooi zorgt, zoals mensen met teveel op achter het stuur en allerlei schadegevallen 's nachts op de com-

Foto's Jan den Boer

„Het is heel gezellig om met vrienden een stickie te roken“

pagnieën en mensen die elkaar te lijf gingen. Dat komt beslist niet voort uit hasj-gebruik.

Blijkbaar is de innerlijke rust die voortkomt uit hasj-gebruik een grotere bedreiging voor de krijgstucht, dan de schade en agressie en het leed ten gevolge van de alcohol. In ieder geval wordt hasj actief vervolgd en alcohol getolereerd en goedgepraat.

Toch ging het nog fout, op de valreep, vertel eens hoe dat kwam?

Er werd op de kamer geblowed en dat was goed te ruiken voor passanten op de hal. Zelf deed ik op dat moment niet mee. Ik werd in mijn kamer door de sergeant aangesproken. Hij dacht dat ik op een of andere manier aan de hasj-lucht schuldig was. Natuurlijk had dat goed gekund, alleen was het op dat moment niet zo. Ik wist uiteraard wel wie er blowde, maar je gaat niet zomaar je maatjes verlinken. Toen ben ik gaan douchen. Tijdens het douchen werd ik geroepen aan te treden (in mijn blootje) en toen startte er een onderzoek van de marechaussee. Ze gingen naarstig zoeken naar hasj. Omdat ik onder de douche stond, was ik zo'n beetje de enige die zijn hasj niet tijdig had kunnen verstopten, immers de anderen hadden de marechaussee zien aankomen. Ik moest mijn kast openen en er werd drie gram hasj in mijn shagzakje aangetroffen. Die drie gram hasj waren van een maatje van me, maar dat is verder nu niet belangrijk.

Hier is dus proces-verbaal over opge-maakt en hiervoor ben ik bij de krijgsraad geweest. (Een verkorte versie van het betoog in dit proces is hierbij opgenomen. Red.)

Hoe kijk je daarop terug?

Ach, weet je, het is natuurlijk van de gekke dat er nog een boete voor zoiets gegeven wordt, maar het meest schrijnende is toch wel dat de president van de krijgsraad de problemen met betrekking tot de alcohol bagatelliseert met de woorden „dat valt allemaal best mee“.

Jan den Boer

De hiervoor geïnterviewde Ben Mulder moest op 19 april 1990 voor de Krijgsraad verschijnen wegens het in bezit hebben van 3 gram hasj. Humanistisch raadsman Jan den Boer stond hem bij als getuige-deskundige en hield een betoog, waarvan hier een verkorte versie is opgenomen.

Tijdens de zestiger jaren werd er in Nederland onder de jeugd nogal eens hasj, marihuana of weed gebruikt voor de kick. Het betrof in alle gevallen een produkt van de hennep-plant (cannabis sativa). Aanvankelijk werd dit met hand en tand bestreden door politie en overheid. Gebruikers en verkopers kregen forse straffen. Hennep-houdende produkten werden beschouwd als drugs en gezet op de lijst van verboden stoffen vallende onder de opiumwet. Dit was op zich merkwaardig, immers onthoudingsverschijnselen zijn nimmer aangetoond (laatste onderzoek 1989 - Van Epen). Ten aanzien van de verslaving geldt dat geestelijke afhankelijkheid in principe kan optreden bij het gebruik van elk middel, dus ook bij cannabis-gebruik, al is die juist bij cannabis-gebruik uiterst zeldzaam. Dit in tegenstelling tot bijv. solutie (om banden te plakken), diverse andere lijmen, nagel-oplosmiddelen, antivries, ether, vlekkenwater, tri, enz. Onderzoek van meer dan 10 jaar onder enkele duizenden chronische cannabis-gebruikers leverde slechts in drie gevallen én met enige aarzeling de diagnose op: verslaving aan marihuana en hasj. (zie J.H. van Epen: De drugs van de wereld, de wereld van de drugs. 1988) Het gebruik van een pakje boter levert een totaal ander beeld op. Het is medisch aangetoond dat dierlijk vet gevaarlijk is voor hart en bloedvaten. Ziekten op dat gebied vormen een belangrijke doodsoorzaak, om nog maar niet te spreken van alcohol en sigaretten.

Voor alle duidelijkheid, ik zit hier niet de soft-drugs te promoten, integendeel. Het is ook medisch aangetoond dat in de rook van marihuana sigaretten 70% meer kankerverwekkende stoffen zit dan in rook van tabak. Maar of dat nu strafrechtelijk dwingt tot ingrijpen vraag ik me af. Toen er geleidelijk aan wat meer zicht kwam op de cannabis-produkten en haar uitwerking ontstond er in de Nederlandse samenleving een tolerantie die resulteerde in een feitelijke legalisering. Momenteel zijn soft-drugs vrijelijk te koop in vele koffie- en theehuizen en bij de zgn. huisdealers. Deze koffie- en theehuizen staan gewoon in de Gouden Gids, onder namen als Freak Shop, Liberty, De Wietstok (aller Utrecht) enz. En er zijn bij het Openbaar Ministerie interne circulaire's waar criteria is genoemd worden, waaraan een koffie- of thee-huis moet voldoen voor de verkoop van hasj. Zo worden ook belastingen geïnd uit de verkoop van hasj, enz.

Voor zover er de indruk zou ontstaan dat hier uitsluitend grotesteden-problematiek betreft wil ik verwijzen naar een onderzoek uit 1989 met betrekking tot drugs op het platteland, uitgevoerd door het Instituut voor de Wetenschap der Andragogie te Amsterdam in samenwerking met het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, neer gelegd in het boek 'Drugs op het platteland van Korf, Van Aalderen en Mann'.

Daaruit blijkt dat:

- 8% van de geënquêteerden zegt wel eens hasjes of marihuana gebruikt te hebben. Het eerste gebruik daarvan vond rond het zeventiende levensjaar plaats.
- De respondenten die wel eens hasjes of marihuana gerookt hebben komen voor namelijk uit gezinnen met een kerkelijk

achtergrond (negen van de tien).

- c. Er is geen relatie met werkloosheid. De meeste geënquêteerden die ervaring hebben met cannabis hebben de MAVO, HAVO of VWO afgesloten. Vijf van de tien hebben een full-time baan, vier volgen een full-time dagopleiding en één is arbeidsongeschikt.
- d. Het aandeel huidige en regelmatige henneprovers onder de jongens en mannen wijkt niet af van de landelijke percentages.
- e. Er zijn geen aanwijzingen voor een toe- of afname van het soft-drugsgebruik.
- f. Het gebruik van andere illegale drugs wordt in de bevolkingsenquête nauwelijks gerapporteerd.

Uit deze gegevens mag blijken dat het niet teveel gezegd is, dat hier feitelijk sprake is van een legalisering van de soft-drugs.

Opmerkelijk in dit kader, zo konkludeert hoofdcommissaris van politie te Utrecht, Mr. J. Wiarda, dat toen hasj en marihuana feitelijk werden gelegaliseerd voor gebruikers in Nederland, de prijzen daalden en het gebruikersniveau afnam.

Begin april 1990 weigerde politierechter Mr. T. Rothuizen een 35-jarige hasj-handelaar te veroordelen voor het in het bezit hebben van 70 gram hasj, omdat het Openbaar Ministerie geen beleid op papier kon tonen inzake soft-drugs. Afgezet tegen de drie gram waar het hier om gaat zou je gaan denken aan fundamentele rechtsongelijkheid.

De Nederlandse richtlijnen leren:

- a. Gerichte opsporing vindt niet plaats als het gaat om het binnen of buiten Nederland brengen of aanwezig hebben van een 'geringe hoeveelheid bestemd voor eigen gebruik' van een middel vermeld op lijst I van de Opiumwet (hard drugs); in geval van vervolging staat de hulpverlening aan de verslaafde voorop.
- b. Voor de opsporing van de verkoop van hennepprodukten door een zgn. huisdealer, geldt een 'betrekkelijke prioriteit'. Over eventueel strafrechtelijk ingrijpen wordt eerst beslist na overleg met het lokaal bestuur.
- c. Gerichte opsporing vindt niet plaats van het bereiden, bewerken, verwerken, verkopen, afleveren, verstrekken, vervoeren, vervaardigen of aanwezig hebben van een hoeveelheid van een middel vermeld op lijst II van de Opiumwet (soft drugs) van ten hoogste 30 gram. De geringe ernst van een dergelijk feit kan reden zijn tot niet vervolging.

Is er nu voldoende experimenteerruimte in de Nederlandse wetgeving om meer te kunnen doen als politie, zo vraagt T. Reitsma, hoofdinspekteur van de gemeentepolitie te Rotterdam, zich af in het boek 'Nederlands drugsbeleid in West-Europees perspectief 1989'. Hij meent van wel. Allereerst is daar het onderscheid tussen soft- en hard-drugs, met de mogelijkheid tot het toestaan, althans ongemoeid laten van het fenomeen huisdealer voor soft-drugs, opgenomen in de richtlijnen voor het opsporings- en strafvorderingsbeleid inzake strafbare feiten van de Opiumwet, S. 137, 1980, zoals eerder aangehaald bij De Beaufort.

Feitelijk wordt hier gebruik gemaakt van het artikel 167 van het Wetboek van Strafvordering en het daarin verankerde opportuniteitsbeginsel. Door toepassing hiervan op het opsporingsbeleid met betrekking tot soft- en hard-drugs voor eigen gebruik, kan dat gebruik meer uit de criminele sfeer worden gehaald. Het opportuniteitsbeginsel is een instrument in handen van het Openbaar Ministerie.

Ik constateer dat binnen de krijgsmacht niet of onvoldoende vanuit dit opportuniteitsbeginsel wordt gewerkt, gezien het grote aan-

tal keren dat kamers worden doorzocht en bedden en kasten worden omgekeerd. Blijkbaar is de krijgsmacht ten aanzien van deze zaken niet in de pas lopend bij de inzichten en kennis uit de burgermaatschappij. Dit betreft zowel commandanten, marechaussee en misschien ook de krijgsraad.

Dit is des te meer opmerkelijk nu vorige week, 9 april jl., minister Hirsch Ballin (Justitie) op een EG-ministerbijeenkomst, die voorafging aan een driedaags VN-congres over drug-beleid, stelde dat actieve vervolging van het bezit van kleine hoeveelheden drugs (voor eigen gebruik) niet zou moeten worden ondernomen. Het past volgens minister Hirsch Ballin in dezelfde lijn om gebruikers van cannabis, gezien de geringere risico's, niet te stigmatiseren als misdadigers. Dat zou onverstandig zijn, aldus de minister.

Het vervolgingsbeleid in de krijgsmacht staat in schril contrast met de landelijke globale overeenstemming over de uitgangspunten die het opsporings- en vervolgingsbeleid bepalen. Grof gezegd komt het er op neer (en ik citeer Jhr. Mr. L.A.R.J. de Beaufort, was advocaat-generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam en is thans hoofd van het Staf-bureau Openbaar Ministerie van het Ministerie van Justitie te 's-Gravenhage), dat als niemand last of schade van de handel heeft, er minder aanleiding bestaat om op te treden. Zo dient er geen sprake te zijn van verkoop aan jeugdigen, van vermenging met de verkoop van zwaardere middelen resp. criminaliteit (heeft de beheerder een strafblad?) of van publieke affichering, enz.

Hij stelt verder: Vooral de onuitsprokenheid van het beleid dat de grondslag van de vervolgingsbeslissing in deze zaken uitmaakt, is bezwaarlijk.

U begrijpt dat soldaat Mulder in dit rijtje totaal niet thuis hoort, als gebruiker met drie gram op zak.

Waarom lopen zaken zoals ze lopen? Wat is de logica achter deze handelwijze? Voorlopig sluit ik me maar aan bij Prof. Dr. N. Christie, die als hoogleraar strafrecht en criminologie aan de universiteit van Oslo als één van de oorzaken stelt:

Een voordeel van de oorlog tegen drugs is, dat je door een oorlog de minder belangrijke details uit het oog verliest. Naar mijn mening is het alcoholprobleem de afgelopen tien jaar dramatisch verslechterd. Niettemin is alle aandacht gericht geweest op de drugs. Als gevolg daarvan zijn alle drugs die niet als zodanig worden bestempeld, met rust gelaten, ten gunste van de alcoholindustrie.'

Dit zou kunnen verklaren dat er in ieder compagniesgebouw een eigen compagniesbar is met eigen barpersoneel (bekostigd door defensie), waarbij geen enkele limiteringsmaatregel bestaat, hooguit de beperking om geen drank mee te nemen naar de eigen kamers. Dit terwijl we spreken over een stof (alcohol) die duizenden malen ernstiger inwerkt op lichaam en geest, op sociale en maatschappelijke verhoudingen dan de soft-drugs. Alle maatregelen inzake het alcoholmatigingsbeleid ten spijt.

Als de krijgsraad in deze schijnbaar nietige zaak een boete oplegt, naar verluidt meestal van circa f 75,-, plaatsen wij onszelf terug naar de begin-zestig-jaren. De soft-drugsgebruiker wordt gedrongen naar de illegaliteit en weer gekoppeld aan de subcultuur waarin de hard-drugs worden verhandeld, met alle gevolgen van dien.

Bovendien zullen dienstplichtigen met name hierin een aanleiding zien om zich te kunnen afzetten tegen de haar opgelegde plicht. Daar gaat dan immers iets aantrekkelijks van uit: er wordt op je gejaagd en de kunst is dan om niet gepakt te worden (het klassieke 'meestertje pesten').

M.i. zou gezocht moeten worden naar goede voorlichtingscampagnes en voldoende hulpverleningsmogelijkheden.

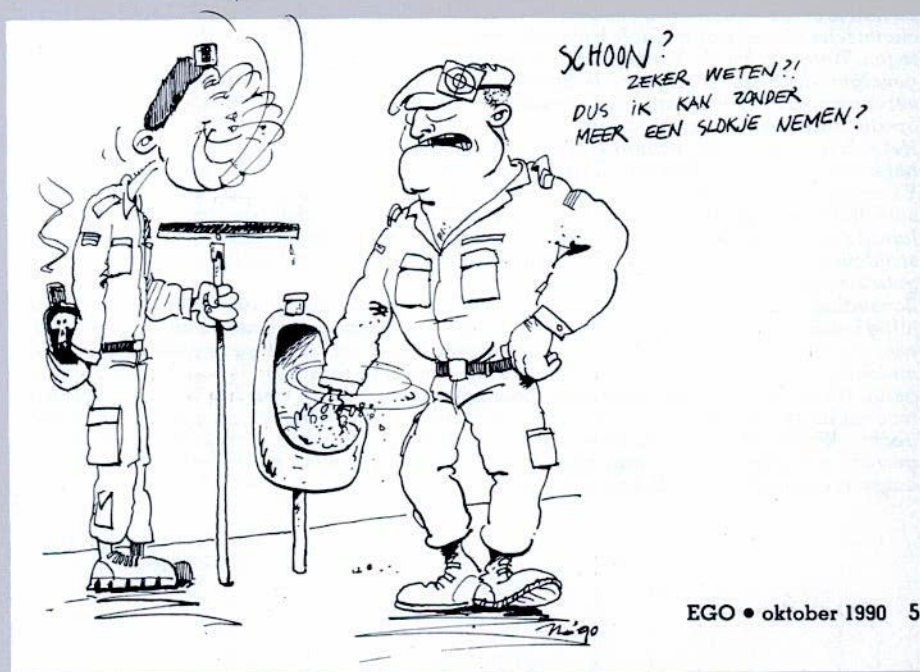
Mr. B.F.N. Böcker, vice-president van de arrondissementsrechtbank te 's-Hertogenbosch, zegt hierover:

„De Aidscampagne lijkt goed geslaagd en dat terwijl de seksuele drang voor de meeste mensen heel wat meer betekent dan het verlangen naar verslaving aan verdovende middelen.

In elk geval blijf ik van mening dat de huidige justitiële methode in de huidige omstandigheden de slechtste is; zij bevordert de misdaad, geeft de grote handel enorme winsten en laat een groot deel van de slachtoffers in de steek, met alle verloedering die daarbij hoort. Ik ben tot de overtuiging gekomen dat het anders moet, niet door wetenschappelijke studie, maar door mijn dagelijkse praktijk als strafrechter. Ik zie daar mensen te gronde gaan, terwijl het justitiële apparaat erdoor wordt overbelast, maar er weinig aan kan doen.

Ik pleit er zeker niet voor morgen het roer om te gooien, wel om andere methoden eens ernstig en grondiger te gaan overwegen dan nu gebeurt. Tot nog toe hebben we alleen maar geprobeerd de strijd te winnen, zonder ons af te vragen of die te winnen valt. Of liever gezegd: of die niet op een betere manier te winnen valt.” (einde citaat).'

JdB

Westers optreden in Midden-Oosten 'enigszins merkwaardig'

(De vaste bijdrage van Karel Roskam bestaat deze maand uit onderstaande brief.)

Ikene, Nigeria, 31 augustus 1990

Beste Karel,

Goed, Saddam Hoessein is een walgelijke dictator. Of misschien moet ik schrijven 'was', want wie weet, is de man intussen al afgezet of gedood, als je deze brief krijgt. Hoe dan ook, de man had Koeweit niet mogen bezetten. Zijn dreigen met chemische wapens was misdadig en zijn gesol met de gegijzelde kinderen was weezinwekkend. En natuurlijk komen democratisch ingestelde mensen over de hele wereld tegen zo'n reeks internationale misdaden in verzet.

Maar weet je wat ik niet zo goed begrijp?

Het Westen is nu tegen Irak in het geweer gekomen terwijl ze hem al die jaren in de oorlog tegen Iran hebben gesteund. En het was niet alleen de Sovjetunie die Irak bewapende, want ook de Westerse landen hebben met graagte wapens verkocht aan Saddam Hoessein. En nu Irak die wapens gebruikt roept het Westen: 'schande!' Dat vind ik merkwaardig.

Westerse media noemen Saddam Hoessein de 'Dief van Bagdad'; en dat ligt misschien voor de hand, maar hoe noemen jullie dan de Koeweitse regering die de olie van Irak heeft gestolen? Zijn dat dan de 'veertig rovers van Ali Baba' misschien?

Jullie noemen de Irakse dictator een 'Tweede Hitler'. Ik heb al eerder gemerkt dat in het Westen veel wordt afgemeten aan de Tweede Wereldoorlog en Hitler is voor jullie het Toppunt van het Kwaad. Maar de plaats van Saddam Hoessein's Irak is nu toch heel anders dan die van Hitler's Duitsland destijds? Dat velen in het Westen zich er niets van aantrekken dat deze situaties historisch onvergelijkbaar zijn, vind ik merkwaardig.

Ik ken trouwens nog wel een paar 'staatslieden' die met Hitler zouden kunnen worden vergeleken. Wat dacht je van Pol Pot, de massamoordenaar van Cambodja? Wat heeft het Westen ooit tegen die man ondernomen? Niets toch? Al die jaren werden Pol Pot's aanspraken op Cambodja door de VS en het Westen gesteund. Omdat de VS nu eenmaal een gruwelijke hekel had aan Vietnam dat de oorlog tegen Amerika niet verloor en dat Pol Pot uit Cambodja verdreef. Deze verdrijving van Cambodja's 'Hitler' werd door het Westen niet verwelkomd als een bevrijding, maar beschouwd als een onwettige bezetting. Dat vind ik merkwaardig.

Het Westen verklaart de bezetting van Koeweit in strijd met volkenrecht en daar is inderdaad geen speld tussen te krijgen. Maar waarom wordt er nu zo krijgshaftig opgetreden? Juist, ik hoor het je zeggen: om de olie natuurlijk. Want als Koeweit alleen maar pinda's zou voortbrengen, dan mocht Irak zijn gang gaan, wedden? En daarom vind ik al jullie staatslieden die maar roepen dat het 'volkenrecht' in het geding is een beetje schijnheilig.

Kijk, vanuit ons standpunt bekeken, vanuit de 'Derde' wereldlanden zal ik maar zeggen, is een bezetting altijd onwettig en in strijd met het volkenrecht. Vergeet niet, dat jullie niet de enigen zijn die kennis hebben gemaakt met een bezetting. Alle vroegere kolonies waren immers 'bezette' gebieden? En wij vinden het ook onwettig dat Israël de Westelijke Jordaanoever en zo bezet houdt. Maar tegen Israël wordt door het Westen nooit iets ondernomen. Dat vinden wij merkwaardig.

En dan is er die kwestie van chemische wapens. Walgelijk. Zeker. Ik vond het gebruik van chemische wapens al walgelijk toen Amerika daar op grote schaal gebruik van maakte tegen Vietnam. En de Vietnamezen zitten tot op de dag van vandaag met de kwalijke gevolgen daarvan. Maar hoor ik jullie in het Westen ooit daarover? Dus die Westerse verontwaardiging is prima, maar erken dan ook ruiterlijk, dat de VS tegenover Vietnam op zijn minst een ereschuld heeft.

Het volkenrecht en de rechten van de mens moeten inderdaad als maatstaf gelden voor het handelen van regeringen. En de internationale gemeenschap zou inderdaad, via de Verenigde Naties, daar tegen op moeten treden. Maar ik vind dat het Westen daarin zo selectief te werk gaat. Jarenlang niets gedaan tegen het apartheidsregime in Zuid-Afrika. Jarenlang niets gedaan tegen Israël's bezetting van de Arabische gebieden. Toen de VS in strijd met het volkenrecht een blokkade opwierp tegen de wettige regering van Nicaragua, zweeg het Westen.

Bovendien steunt het Westen altijd en overal dictatoriale en feodale regimes, als dat in jullie belang is. Ik wil best begrijpen, dat in de internationale verhoudingen 'belang' vaak voor 'recht' moet gaan, omdat we nu eenmaal internationaal gesproken nog in een middeleeuwse roofriddermaatschappij leven, waar het recht van de sterkste doorgaans geldt. Nu vallen die twee begrippen (belang en recht) samen voor het Westen, maar nu moeten jullie niet net doen alsof jullie je altijd (en alleen maar) laten leiden door het 'recht'. Want wij, in de vroegere kolonies, kennen die smoes maar al te goed. Dat is gewoon niet waar. En daarom vind ik het Westerse optreden nu in het Midden-Oosten enigszins merkwaardig. Ik ben benieuwd naar je antwoord.

Groeten van Akwe,
Donald Popoola

Onmisbaar

Of er even geregeld kon worden dat hij in de buurt van huis geplaatst werd. Thuis was hij echt onmisbaar. Het ging daar helemaal niet goed. Z'n jongste broertje was aan het puberen en met z'n zus ging het helemaal niet goed.

Ze wilde zelfmoord plegen, was depressief.

De nieuwste mode was dat ze niet meer wilde eten.

Aan tafel at ze wel, maar direkt na het eten ging ze naar het toilet en spuugde alles weer uit.

Z'n vader had het veel te druk met de zaak en had geen tijd, voor die flauwekul.

Alles kwam op z'n moeder neer.

Zolang hij thuis woonde kon hij een boel opvangen, maar sinds hij in dienst zit lukt dat niet meer.

Zijn moeder ziet er slecht uit.

Z'n zusje wordt eerdaags opgenomen op de psychiatrische afdeling van het ziekenhuis.

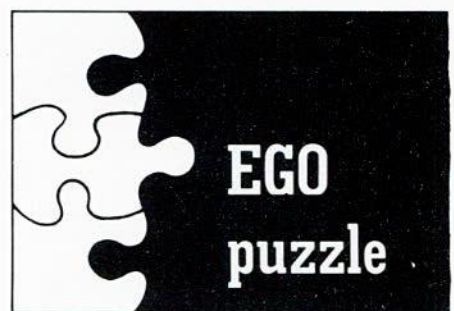
En z'n broertje wordt met de dag lastiger.

Z'n moeder houdt dit zo niet lang meer vol en straks wordt die ook nog ziek.

Hij moet dus dicht bij huis geplaatst, zodat hij haar kan steunen en met haar naar het ziekenhuis kan.

Of we dat maar even willen regelen, want hij is toch echt onmisbaar.

WIKLA

De oplossing van de vier beroepen op de visitekaartjes in het septembernummer luidt als volgt:
chefkok, coureur, heibaas en tuinman.

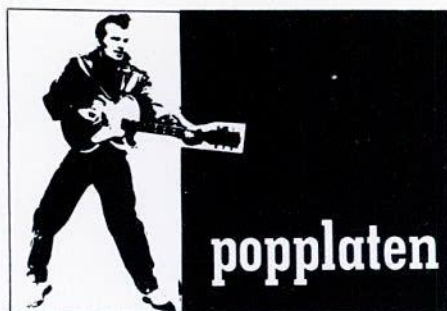
Hieronder een viertal vergelijkingen, waarbij telkens twee synoniemen kunnen worden gevonden door de letters voor en na het = teken van volgorde te veranderen.

mot + la + ol = wk + tas

die + om = dm + in + de

dorp + va + in = rond + door + vaam

dun + toe + es = her + sec + red

It's always good to be back home! is een bekende regel uit de Nederlandse popmuziek. Back home betekent in mijn geval terug in Groningen en de eerste twee platen hebben veel, zo niet alles met deze stad te maken. Daarnaast een recensie van de nieuwe Prince-elpee.

Vera Groningen - Beauty in the Underworld

Vera bestaat 15 jaar! Met deze mededeling kan de gemiddelde Nederlander niet uit de voeten, maar een beetje kenner van het vaderlandse clubcircuit weet meteen dat de noordelijke equivalent van Paradiso haar 3e lustrum viert. Omdat deze heugelijke gebeurtenis samenvalt met het 950-jarig bestaan van de stad Groningen (iets wat heel wat minder ambitieus wordt gevierd dan de 650ste verjaardag van Rotterdam, maar

met meer succes) besloot het jongeren-centrum tot de uitgave van een LP/CD onder de titel 'Beauty in the underworld'. Al jaren wordt op, in de regel, donderdag- en zondagavond, de eetzaal van de mensa ontruimd en wordt het bedompte hok omgetoverd tot het voornaamste concertpodium van het Noorden. De studenten en andere arm-lastigen, die overdag een redelijk maal hebben weggehap, kunnen dan in dezelfde zaal genieten van groepen die (nog) niet zeer bekend zijn, maar in het algemeen garant staan voor een ener-verende muziekavond.

De jubileumelpee is geenszins een best-of elpee geworden. Dat heeft niets te maken met het feit dat het maken van zo'n keuze haast ondoenlijk is, maar meer met het ontbreken van vele opnames van de concerten van de afgelopen

jaren. Verwacht dus geen U2 of Echo and the Bunnymen, die wel ooit in Vera optraden, maar waarvan niets voor het nageslacht is vastgelegd. De opnames bestrijken slechts de laatste 5 jaar en de keuzes zijn gemaakt door de samenstellers op basis van de eigen voorkeur. En wat uit de jarenlange programmering al duidelijk was, is daar niets mis mee en geeft de plaat dan wel geen representatief beeld over 15 jaar Vera, maar wel een zeer aangenaam. Dit ligt 'm niet alleen in het feit dat je nu eens naar deze bands kunt luisteren op het door jezelf gewenste geluidsniveau, maar ook in het verschijnen van o.a. the Feelies, Sylvia Juncosa en The Leaving trains op het album. De opnamekwaliteit is zoals je mag verwachten van deze amateuristische opnames en dit kan wel eens een teleurstelling betekenen voor degenen die 'Beauty in the underworld' op CD aanschaffen, al staan daar vier extra nummers tegenover en dat lijkt me afdoende compensatie.

Pe'Daalemmer & Rooie Rinus - 't Beste

Het valt aan de titel van deze rubriek niet af te lezen, maar de CD is in Nederland meer ingeburgerd dan waar ook ter wereld. Dit was de reden voor Frank den Hollander en Peter de Haan om hun alter ego's Rooie Rinus & Pé Daalemmer nog eenmaal te laten herleven en een compilatie van het repertoire, waarmee tussen 1980 en 1984 in toenemende mate successen waren gevierd, op het kleine schijfje uit te brengen. Begonnen als straatmuzikanten groeide het duo binnen no-time uit tot graag geziene gasten op bruiloften en partijen, om over meer serieuze aangelegenheden nog maar te zwijgen. Toen de populariteit te

pé daalemmer & rooie rinus

't beste

grote proporties had aangenomen, volgde dan ook een afscheidsconcert in de Groninger stadsschouwburg.

De CD bevat opnames van de tweede elpee 'Nait goud, geld weg' en uit de archieven van radio Noord; allemaal zelfgemaakte liedjes, die in het Nederlands of het Gronings worden gezongen. De teksten variëren van leuk tot heel leuk, al zal het voor sommigen niet meevallen om alles te begrijpen. Maar wie het volgende kan waarderen, dient zeer zeker 't Beste aan te schaffen:

*Hee doe, wat kiekst ja laif
moar ach, dien bek stait schaiif
Ieder mens het zien gebrek
ik an neus, doe an bek
moar hou je der oetzugn deert ons nait
geef mie moar'n vrizze jonge boeren-
maaid.*

Prince - Graffiti Bridge

Het is alweer een tijd geleden dat een Prince plaat in aanmerking kwam om besproken te worden in deze rubriek ('Sign of the times'), maar het is dan ook al weer evenzo lang geleden dat Prince zo uitpakte als op zijn twaalfde lang-speler 'Graffiti bridge'. De plaat is de soundtrack van de vierde Prince film en

er wordt door een keur van muzikanten medewerking aan verleend. Dit gaat zelfs zo ver dat de weer bij elkaar gekomen groep The Time maar liefst vier van de zeventien nummers voor hun rekening mogen nemen, waarbij ze in drie gevallen worden bijgestaan door de Amsterdamse Candy Dulfer.

In de andere nummers bewijst His Royal Badness waarom hij zover boven iedereen uitsteekt, al valt de muzikale hulpverlening van Mavis Staples in 'Melody Cool' zeer zeker niet te versmaden. Absoluut hoogtepunt is 'The question of U'. Op het eerste gehoor heeft het verdacht veel weg van het titelnummer van de film 'Under the cherrymoon', maar bij nadere beluistering blijkt het te gaan om een van de betere Prince nummers ooit. Andere toppers zijn de meezinger 'Graffiti bridge' en het door Tevin Campell gezongen 'Round and round'. Tekstueel gezien zijn er geen nummers die er uit springen, maar voor het overige is dit weer een prinsheerlijk meesterwerk.

Evert van Dijk

Bezeten van ... fietsen

Voor de dienstplichtige militairen Kees van den Akker en Arjen Vinke betekende fietsen reeds voor hun diensttijd ontzettend veel. De militaire dienst dreigde hun sportcarrière aardig in de wielen te rijden. Maar na een flink aantal maanden afzien zijn beide veelbelovende amateurs (uit de militaire selectie) er aardig in geslaagd het verrichten van dienst te combineren met het bedrijven van topsport.

EGO-redakteur Wim Heij sprak met deze twee soldaten (beiden van de lichtingsploeg 89-5 en ingedeeld bij het 45ste Painfbat te Steenwijk) die bezeten zijn van ... fietsen.

Hoe lang fietsen jullie al?

Kees: Ik fiets vier jaar.

Arjen: Dit is mijn elfde seizoen.

Veel wielrenners zijn met zo'n jaar of acht, negen al begonnen met fietsen...

Kees: Ik doe vier jaar aan wedstrijden. Daarvoor heb ik voor mezelf gefietst, wat tourtochten en zo.

Arjen: Ik ben op m'n elfde begonnen bij de jeugd, dat was meer voor de lol. Toen ik zo'n jaar of zeventien was ben ik me echt serieus met wielrennen bezig gaan houden.

Komen jullie beiden uit een fietsfamilie?

Arjen: Ik helemaal niet.

Kees: Ik wel. Mijn vader was en is nog steeds een verwoed fietser. Jarenlang was hij amateur, daarna was hij niet-licentiehouder en nu is hij liefhebber-veteraan.

Wat betekent fietsen voor jullie?

Arjen: Heel veel. Je moet er alles voor doen wanneer je wilt presteren. Het beheerst je totale bestaan. Wielrennen bestaat niet alleen uit veel trainen en wedstrijden rijden, maar ook uit rusten, op tijd naar bed gaan, enz. Al je vrije tijd gaat erin zitten, vooral in de zomer. Dan ben je naast het trainen altijd op stap, van koers naar koers en steeds heel serieus leven. Alleen buiten het seizoen is er wat meer tijd voor andere zaken.

Kees: Voor mij betekent fietsen ook een heleboel. Je bent er iedere dag mee bezig. Het is je hobby, maar tegelijkertijd is het veel meer dan een hobby. Het neemt niet alleen al je vrije tijd in beslag maar, zoals Arjen al zei, het gaat je bestaan beheersen.

Wanneer je er eenmaal mee bezig bent is het moeilijk het fietsen wat af te remmen?

Kees: Ik beleef er zo verschrikkelijk veel plezier aan, dat ik dat ook niet zou willen.

Arjen: Wanneer het steeds beter gaat en je bereikt een bepaald nivo, dan ga je er ook steeds meer voor over hebben en

krijg je er steeds meer lol in. Het zou onzin zijn om te zeggen dat je het niet zelf in de hand zou hebben. Wat bepaald is of je er lol in hebt. Is die er af, dan breng je het niet meer op om er zoveel voor over te hebben.

Jullie hebben beiden gekozen voor de weg. Waarom niet voor het veldrijden?

Arjen: In mijn nieuwelingentijd heb ik

„Je moet er alles voor doen wil je presteren“

in de wintermaanden ook wel aardig wat aan veldrijden gedaan, maar daarna werd het steeds lastiger een en ander te combineren. Dan moet je kiezen. De weg vind ik veel mooier, daar is ook veel meer belangstelling voor, en daar komt nog bij dat je op de weg veel meer wedstrijden kunt rijden.

Kees: Ik heb nooit in wedstrijdverband aan veldrijden gedaan. Wel doe ik het

Arjen Vink (l) en Kees van den Akker

in de winter nog wel eens als training. De weg trekt mij gewoon veel meer.

Bij welk weertype presteren jullie het beste?

Kees: Ik heb het liefste droog weer. Kou kan me niet veel schelen als het maar niet regent, daar heb ik 'n ontzettende hekel aan.

Arjen: Ik presteer het beste bij koude en bij regen. Wanneer ik moet trainen heb ik wel een hekel aan regen, maar tijdens wedstrijden kan mij dat niets schelen.

Kees: Wind en regen zijn selectief. Bij dat weertype is gelijk de helft erachter weg.

Zijn jullie ook bang voor valpartijen?

Kees: Daarom vind ik regen juist zo verschrikkelijk. Vooral bij het rijden van een criterium, met al die bochten, is het met een nat wegdek heel erg oppassen.

Arjen: Bij het criterium-rijden houd ik ook niet zo erg van regen. Ten eerste omdat het gevaarlijker is, maar bovendien omdat de sfeer snel verdwijnt. Bij klassiekers, vooral in het voorjaar, voegt regen juist iets toe, dan wordt het een echte wedstrijd. Maar de vraag was of ik angst heb voor valpartijen, daarop is het antwoord nee.

Waar liggen jullie specialiteiten?

Arjen: Ik moet het vooral hebben van mijn sprint, het waaierrijden en wat heuvelachtig terrein. De klimmen moeten niet te lang worden want dan wordt het snel minder.

En jij Kees, als Fries ga je waarschijnlijk moeilijk omhoog?

Kees: Dat valt wel mee. Klimmen heb je of niet, Fries of geen Fries. Het sprinten ligt mij ook wel. Ik mag ook graag in de aanval gaan.

Maken jullie gebruik van speciale voeding?

Arjen: Tijdens de wedstrijden wel, maar daarbuiten niet. Ik probeer er wel op te letten wat ik eet, zo gezond mogelijk, maar voor de rest niets bijzonders. Tijdens de wedstrijden gebruik ik sportvoeding, vloeibare voeding.

Kees: Dat geldt voor mij ook. Tijdens de wedstrijden sportvoeding en verder normaal.

En prestatiebevorderende middelen?

Arjen: Alleen vitaminen, met name bij etappewedstrijden. Daar is niets mee aan de hand. Sterker nog, het is gevaarlijk om ze wel als niet te gebruiken.

Foto: Wim Heij

Door de bijzondere inspanningen die je verricht verbruik je meer dan normaal en is het alleen maar verstandig om je weerstand op peil te houden.

Kees: Naast de sportvoeding gebruik ik helemaal niets. Ik ben het overigens helemaal met Arjen eens dat er niets verkeerd is aan het gebruik van vitaminen.

Veel topsporters vinden de militaire dienst een hinderlijke onderbreking van hun sportcarrière. Hoe kijken jullie daar tegenaan?

Arjen: Gedurende de eerste vier maanden van mijn dienstdtijd, toen ik bij de infanterie in opleiding was, dacht ik daar precies zo over. Zo van 'dat wordt een verloren jaar'. Maar nadat ik, na de schoolperiode, een andere functie heb gekregen heb ik geen reden meer om te klagen. Het op peil houden van de konditie is nu goed te doen.

Kees: Voor ik in dienst moest dacht ik er inderdaad ook zo over. Dat werd nog versterkt gedurende het eerste half jaar van mijn dienstdtijd bij de infanterie. In die periode was het verschrikkelijk moeilijk het fietsen met de dienst te combineren. Je zat maar zo van een maand twee weken in het veld en wanneer je twee weken niet traint, dan loopt de vorm snel terug en kun je het seizoen wel vergeten. Maar sinds kort heb ik ook een andere functie gekregen, waardoor ik weer vol kan trainen.

Arjen: Het is niet alleen dat je niet kunt trainen, wanneer je in het veld zit, maar heel je ritme gaat eraan. Als sportman moet je een strak ritme aanhouden: iedere dag op tijd naar bed, op dezelfde tijd eten, enz. Zit je in het veld, dan is dat helemaal weg. Het klinkt misschien wat overdreven, maar je vorm is in twee weken echt weg.

„Rusten is net zo belangrijk als trainen”

Kees: Wanneer je hard traint en je rust niet, dan werkt het alleen maar averechts. Rusten is net zo belangrijk als trainen.

Lukt het jullie nu, met de aangepaste functies, om voldoende kilometers te maken?

Arjen: De eerste maanden helemaal niet, maar nu kom ik goed aan mijn kilometers.

Kees: Zoals ik al zei ging dat het eerste half jaar totaal niet, maar sinds kort, nu ik ander werk heb, gaat het goed. Maar daarvoor was het behelpen. In die tijd kwam ik kwart over zes thuis. Dan was het snel eten en om half zeven, kwart voor zeven op de fiets. Kwam je laat terug en dus ging je te laat naar bed... en raakte je uit je ritme. Je moet nu eenmaal je uren op de fiets maken.

Arjen: Wanneer je een wedstrijd rijdt van 200 kilometer, dan moet je zo af en toe toch eens vijf uur op de fiets hebben gezeten, zo eenvoudig is dat.

Jullie maken deel uit van de militaire

Arjen Vink (nr. 52)

selectie. Wat zijn daarvan de voordelen?

Arjen: Wanneer ik geen deel had uitmaakt van de militaire selectie had ik geen aangepaste functie gekregen. Dat is voor mij beslist het belangrijkste voordeel. Ik reed bij GIANT al topcompetitie en daar heeft de militaire selectie nauwelijks iets aan toegevoegd.

Kees: Het grootste voordeel van de militaire ploeg is dat ik dit jaar gewoon door kan blijven fietsen. Wanneer ik infanterist was gebleven had ik dit jaar als afgeschreven kunnen beschouwen en waarschijnlijk het jaar daarop ook, want in een jaar ben je niet zomaar terug.

Daarnaast is het voordeel dat de militaire selectie A-competitie rijdt, terwijl mijn vereniging slechts aan de promotie-competitie deelneemt. Dat betekent dat ik nu A-wedstrijden mag rijden, terwijl dat anders niet had gekund. Voor mij is het grootste voordeel dat ik met mijn sport door kan blijven gaan.

Arjen: Wanneer ik deze aangepaste functie niet had gekregen dan was het met de prestaties ook niets geworden en was mijn plaats bij GIANT op de tocht komen te staan. Wanneer je niet presteert sta je er maar zo naast, zo simpel werkt dat. Gelukkig is het zover niet gekomen, maar het had mij, met name in sportief opzicht, heel veel kunnen kosten.

Kostte het veel moeite om een aangepaste functie te krijgen?

Arjen: Het heeft bij mij vier maanden geduurd en bij Kees bijna zeven. Je kunt dus wel zeggen dat het niet vanzelf is gegaan.

Kees: Je moet er zelf achteraan zitten wil je wat gedaan krijgen.

Dat stuitte bij jullie op onbegrip, bemerk ik.

Arjen: In zekere zin wel ja. Je rijdt wed-

strijden voor de militaire ploeg en men verwacht dat je ook nog zo goed mogelijk presteert. Dan moet men je ook in de gelegenheid stellen te trainen, anders kom je niet tot prestaties. Dat is met een gewone infanterie-functie niet te doen, dus moet je in de gelegenheid worden gesteld aangepast werk te verrichten.

Kees: Veel mensen hebben er geen benul van hoeveel tijd je in het fietsen moet stoppen om tot prestaties te komen.

„Je moet er zelf achteraan gaan wil je wat gedaan krijgen”

Arjen: Wielrennen is veel trainen op de fiets. Er zijn er maar heel weinig die begrijpen dat je niet kunt gaan hardlopen, of iets anders. Misschien dat dat bij andere sporten wel zo werkt, maar heel zeker niet bij wielrennen.

Dromen jullie ook van een prof-carrière?

Arjen: Uit GIANT, die amateurploeg waar ik nu in zit, komen ieder jaar wel enkele beroepsrenners voort, maar we zitten er met vijftien man in... Tja... Het gaat heel goed momenteel en ik ben nog betrekkelijk jong... Laat ik het zo zeggen, ik probeer het wel en als ik de kans krijg zal ik hem zeker pakken.

Kees: Dromen doe je altijd, maar ik hoop eerst maar eens in een mooie ploeg terecht te komen die A-competitie rijdt. Onze vereniging staat aardig hoog in de promotie-competitie, dus

Kees van den Akker

wie weet en anders krijg ik misschien wel een kans bij een andere club. Wanneer je intensief een sport beoefent probeer je altijd de top te bereiken en daar hoort dromen over een prof-carrière ook een beetje bij. Voorlopig eerst maar eens proberen een goede amateur te worden.

Wie zijn jullie favorieten?

Arjen: Er zijn heel veel goede wielrenners, maar om nu te zeggen dát is mijn grote voorbeeld... Nee, die heb ik niet.
Kees: Ik ben niet echt een fan van iemand, maar als ik nu toch iemand zou moeten noemen dan is het Theunissen, de manier waarop die koerst vind ik prachtig.

Julie bestaan bestaat bijna alleen maar uit fietsen. Is dat niet een beetje eng eenzijdig?

Arjen: Wel eenzijdig, maar niet eng. (Kees lacht instemmend) Natuurlijk valt niet te ontkennen dat het eenzijdig is, want tijd om andere dingen te doen heb je bijna niet meer, maar zolang je er

„Er zijn er maar heel weinigen die begrijpen dat je niet kunt gaan hardlopen”

zoveel plezier aan beleeft vind ik er niets engs aan.

Kees: Eng is het niet, maar eenzijdig wel. Met het feit dat je dag en nacht met je sport bezig moet zijn heb ik het wel eens moeilijk, maar daar staat zoveel positiefs tegenover dat een en ander ruimschoots wordt gecompenseerd. De lol in het fietsen overheerst bij mij nog steeds. Het is soms wat passen en meten om tijd vrij te maken voor mijn vriendin, maar zelfs dat lukt nog.

Arjen: Nu bestaat mijn leven uit dienst, trainen, eten en slapen. Dat lijkt beperkt, maar het is net wat Kees al zei, je moet er veel plezier voor terug krijgen. Gebeurt dat niet meer, dan heb je het er niet meer voor over.

Stel dat het met het fietsen toch niet datgene wordt wat je ervan verwacht, stort dan jullie wereld in?

Arjen: Nee hoor. Ik heb na mijn HAVO nog MEAO gedaan en na mijn diensttijd ben ik van plan nog verder te studeren. Lukt het met fietsen niet dan heb ik altijd nog een opleiding gevolgd, waarmee ik verder kan gaan. Ik probeer het met fietsen, wordt dat niets, dan ga ik vrolijk aan een gewone baan staan.

Kees: Voor mij stort de wereld ook niet in, hoor. Lukt het, dan is het mooi, lukt het niet, dan is er nog niets aan de hand. Voor mijn diensttijd heb ik bij een kledinggroothandel gewerkt en daar kan ik na mijn diensttijd in vaste dienst komen. Buiten het fietsen kan ik mijn brood ook wel verdienen.

Veel sukses!

Wim Heij

De cultuurschok van de Saoedische islamieten

Saoedische soldaat op wacht in de woestijn, klaar voor een chemische oorlog

Grote oorzaken kunnen kleine gevolgen hebben. De invasie van Irak in Koeweit, met de bijkomende annexatie van het kleine oliestaatje is een grote oorzaak. De bijna onmiddellijke bemoeienis van de Verenigde Staten en een aantal van haar bondgenoten mag een groot gevolg worden genoemd, omdat hierdoor immers de kans op een omvangrijke oorlog is geschapen. (Waarvan op 3 september 1990, het moment waarop deze woorden geschreven zijn, nog steeds niet duidelijk is of het er van zal komen.) Een klein gevolg van de Iraakse inval in Koeweit is, dat de troepen van de VS die in Saoedi-Arabië zijn gestationeerd, een aanzienlijke hoeveelheid vrouwen in hun gelederen hebben.

Een klein gevolg – voor die Amerikanen althans.

Voor de Saoedi's en voor islamieten in andere landen is de aanwezigheid van vrouwen, ongesluierd, ongeleid, autorijdend en bewapend, een schrik van jewelste. Hier is duidelijk sprake van een cultuurschok.

Vrouwen

In de Arabische samenleving en in een groot deel van de islamitische landen, neemt de vrouw in alle opzichten een tweederangs positie in. Onderwijs ge-

niet ze nauwelijks, ze dient gesluierd over straat te gaan – en nooit alleen een auto besturen mag ze niet en, zover ze aan beroepsuitoefening toe komt, kan dat alleen onder vrouwen (En omgekeerd, dit laatste: mannelijke docenten aan Saoedische universiteiten kunnen studentes slechts college geven via tv-camera's en -toestellen.) Nu zijn gelijkberechtigende vrouwen niet het enige dat de westerse militairen Saoedi-Arabië dreigen binnen te brengen in strijd met de daar heersende gewoonten en wetten. De Saoedi's kennen een streng verbod op pornografie, ver-

bieden het drinken van alcohol, hebben totaal andere omgangsvormen, kennen een volledig andere staatsvorm en een totaal andere rechtspraak.

Geen wonder dus, dat er uit andere islamitische en Arabische landen protesten zijn opgeklonken tegen het binnenlaten van de westerse cultuur door Saoedi's.

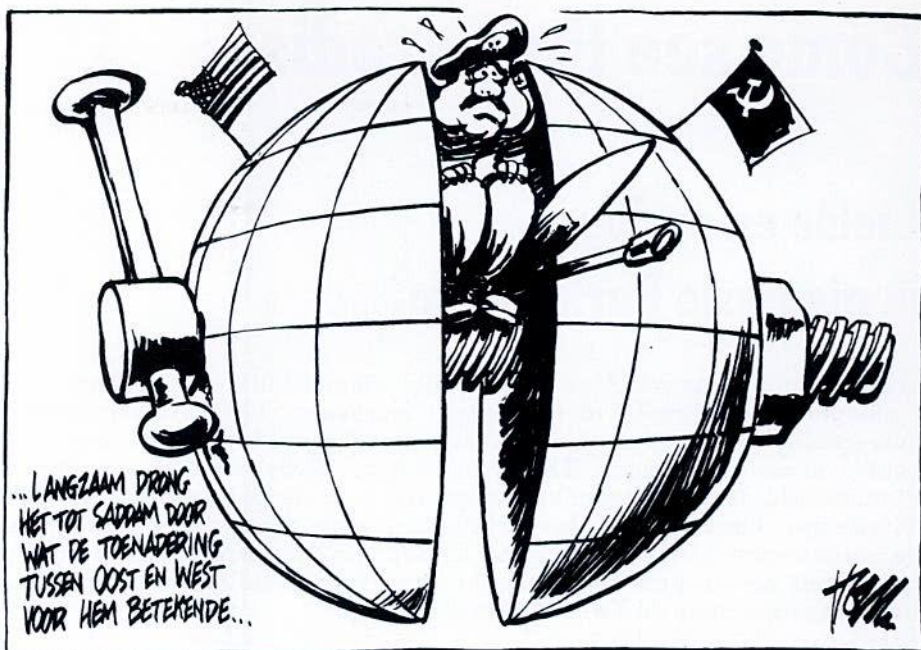
Twee dingen worden ze verweten. Ten eerste dat ze het islamitische heilige land Saoedi-Arabië, inclusief de heilige plaatsen als Mekka, blootstellen aan bijna directe niet-islamitische, westerse invloeden. Het tweede verwijt geldt, dat de Saoedi's en de Koeweiti de verdediging van hun belangen aan westerse landen hebben toevertrouwd. En dat terwijl, zo menen de critici, juist het geschil Irak-Koeweit zich leent voor een oplossing binnen eigen kring, de kring der Arabische landen.

Grote gevolgen

De westerse aanwezigheid en het daarvoor benadrukte Arabische falen hebben in veel Arabische landen, en in veel islamitische landen, diepe indruk gemaakt. Ook in landen, die zich achter de besluiten van de Verenigde Naties hebben gesteld en die zich kunnen verenigen met de aanwezigheid van westerse troepen in Saoedi-Arabië.

En zo lijkt het, alsof de cultuurschok, die in onze ogen misschien maar een klein gevolg is, toch nog grote gevolgen kan hebben. Daarbij moet dan niet vergeten worden, dat Saoedi-Arabië en Koeweit weliswaar Arabische landen zijn, maar evenmin moet over het hoofd worden gezien dat de islam zich veel verder uitstrekt dan alleen over die landen. Van oost naar west spreidt de islam zich uit van de Filippijnen tot aan Suriname en Guyana, van noord naar zuid van Mongolië tot Zuid-Afrika. En in veel van de landen die zich aan de rand van het verspreidingsgebied van de islam uitstrekken, worden de religieuze activiteiten gesteund door financiële en onderwijskundige bijdragen uit, inderdaad, landen als Saoedi-Arabië, Koeweit, Libië en Iran.

Zo leert een blik op de wereldkaart, en op de verspreidingsgebieden van de islam, hoezeer een klein gevolg van de overvloedige aanwezigheid van westerse troepen in Saoedi-Arabië toch op zichzelf weer grote gevolgen kan hebben. Vanuit Guyana, Mongolië, Indonesië, de Sovjet-Unie en vele andere landen wordt met een bezorgd oog gekeken

naar de gebeurtenissen in Saoedi-Arabië. En dan niet naar de eventuele oorlogsdreiging of oorlogshandelingen, maar naar de dreiging van de westerse cultuur.

Onwetende bevolking

In de eerste maand van de Iraakse bezetting van Koeweit is duidelijk geworden, dat de Iraakse leider Saddam Hoessein in veel islamitische landen op steun kan rekenen onder de bevolking. Men ziet in hem de man, die de Arabische eenheid kan herstellen, die de islamitische kleine man een stem en een status kan geven. Weliswaar delen maar weinig regeringen openlijk die visie van hun onderdanen, niettemin is die tendens ten voordele van Saddam Hoessein sterk aanwezig. Men weet niet hoe grof de dictator optreedt en al is opgetreden, of is bereid dit, omwille van zijn positie als redder van de Arabische eer en cultuur, door de vingers te zien.

Binnen dit kader nu kan de aanwezigheid van westerse troepen in Saoedi-Arabië ook worden gezien. Natuurlijk, de inval van Irak in Koeweit was onrechtmatig, om van de annexatie maar niet te spreken. En de vraag om hulp aan de Amerikanen, het westen, andere islamitische staten en de Verenigde Staten, de hulproep van de emir van Koeweit, is evenzeer rechtmatig als begrijpelijk. Naar het zich nu laat aanzien, zal Saddam Hoessein ook enigszins inbinden, onder de zware militaire dreiging.

Fundamentalisten

Maar zodra de verontwaardiging over de inval in Koeweit is weggeëbd, zullen de religieuze en culturele aspecten van de aanwezigheid van westerse troepen, met vrouwen in hun rijen, in de hele islamitische wereld een ernstige bron van zorg worden. Zelfs kan die zorg omslaan in een vijandigheid ten opzichte

van de landen die in Saoedi-Arabië of de omringende wateren troepen hebben. En in elk geval zal het niet vlug goedkomen tussen het Saoedische vorstenhuis en de meer fundamentalistische islamieten in en buiten hun land, die immers vinden dat de Saoedi's het heilige land, de heilige plaatsen niet goed hebben verdedigd. En op het moment dat matige sterke heersers, zoals koning Hoessein van Jordanië en president Moebarak van Egypte moeten wijken voor de anti-westerse fundamentalisten, bestaat de kans dat wederom westerse wapens zich tegen westerse bondgenoten gaan richten.

De cultuurschok van de Saoedische islamieten kan, kortom, op langere termijn nog grote – en voor het westen alerminst positieve – gevolgen hebben.

Terugslag eigen beleid

Uiteindelijk zijn die gevolgen een terugslag van het eigen beleid. En dan gaat dat niet alleen over het feit dat westerse landen hun wapens aan zo goed als iedereen verkopen, maar ook over de afhankelijkheid van olie in het Midden-Oosten. Die olie immers is tamelijk gemakkelijk vervangbaar, maar sinds de eerste oliecrisis in 1973 is weinig gedaan om de afhankelijkheid van Arabische olie te verminderen. Alternatieven zijn niet of nauwelijks gezocht, het gebruik is nog immer toegenomen en besparende maatregelen leiden alleen nog maar tot vermindering van de groei van het gebruik.

Komt er dus op een gegeven moment een door religieuze rancune ingegeven terugslag vanuit de Arabische en islamitische landen in de richting Westen, dan zal die hard aankomen. En dat alleen maar omdat de Amerikanen hun vrouwelijke soldaten hebben meegebracht en wij almaar geen kans zien om ons olieverbruik terug te dringen.

Jan Stoot

Come see the paradise

Liefde en oorlog in nieuwste Parker-film

In vrijwel alle films van Alan Parker krijgt het menselijk aspect een prominente plaats toebedeeld. Met 'Midnight Express' uit 1975 liet hij de wereld huiveren om het lot van een jonge drugsmokkelaar in een Turkse gevangenis, en na Pink Floyd: 'The Wall' volgde 'Birdy' waarin twee jonge Vietnamsoldaten moeizaam hun weg terug naar de maatschappij zoeken. 'Mississippi Burning' vormde een felle aanklacht tegen de schending van de burgerrechten in het racistische Zuiden van Amerika. In zijn nieuwste film 'Come see the paradise' belicht Parker de lotgevallen van de Japanse Amerikanen tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Jack McGurn, een geïmmigreerde Ier die zich met hart en ziel inzet voor het vakbondswerk in New York, ziet zich genoodzaakt de wijk te nemen naar Los Angeles. Daar wordt hij al snel verliefd op de 19-jarige Lily Kawamura. Ze is de dochter van zijn nieuwe werkgever, een Japanse bioscopeigenaar die met zijn gezin een goed bestaan heeft weten op te bouwen. Ze zijn trots op hun Amerikaanse status, maar houden tevens de tradities van hun eigen cultuur hoog. Aanvankelijk ziet de vader niets in de relatie tussen zijn dochter en Jack, maar Lily weigert de man die haar vader voor

haar heeft uitgezocht. Omdat de wet van Californië een huwelijk tussen een Amerikaan en een Japanse verbiedt, vertrekken Lily en Jack naar Seattle, waar ze wel kunnen trouwen. Lily krijgt een dochter, Mimi. Dan besluit Jack, tegen zijn belofte in, toch weer werk voor de vakbond te gaan doen, en Lily vlucht terug naar haar ouders in Los Angeles. Twee dagen later wordt Pearl Harbour gebombardeerd.

Vanaf dat moment verandert de situatie voor de Japanse familie dramatisch. Wanneer Jack na korte tijd ook in Los Angeles arriveert, moet hij lijdelijk toe-

zien hoe Lily samen met hun dochter en de rest van haar familie wordt gedwongen om de stad per trein te verlaten. Met duizenden andere Japanse immigranten worden ze ondergebracht in kampen in de woestijn. Een van Lily's broers voelt zich voldoende Amerikaan om dienst te nemen, een andere broer weigert dat juist pertinent. Hij wordt uiteindelijk naar Japan teruggestuurd. Even later wordt Jack zelf ook onder de wapenen geroepen...

Alan Parker liet zich voor deze schitterende film inspireren door een foto van een oude Japanse man in San Francisco die, anno 1941, met zijn twee kleinkinderen zat te wachten tot hij gedeporteerd zou worden. „De wereld die uit zijn blik sprak, bleef me jaren achtervolgen,” aldus Parker. De liefdesgeschiedenis die hij al heel lang wilde maken, bleek uitstekend in te passen in een film over de situatie van de Japanse Amerikanen in de Tweede Wereldoorlog. Gedegen research leverde de basis voor deze historisch onderbouwde ode aan de liefde.

Dennis Quaid, zelf van Ierse afkomst, is als Jack uitstekend op zijn plaats. Geen spoor meer van de zorgeloze rocker uit veel van zijn vorige films: in 'Come see the paradise' zien we hem als een volwassen, toegewijde, warmbloedige Amerikaan. Een onbekende kant van zijn veelzijdig talent. De rol van de mooie, vastberaden Lily wordt gespeeld door Tamlyn Tomita.

Leo van Opzeeland

Dennis Quaid en Tamlyn Tomita in 'Come see the paradise'.

film in 't kort

Ghost

Demi Moore, Patrick Swayze en Whoopi Goldberg krijgen in 'Ghost' van regisseur Jerry Zucker alledrie de kans om zich te revancheren voor een aantal slechte films uit het recente verleden. Swayze speelt een geslaagde zakenman, die met zijn mooie vrouw een prachtige verdieping in New York betreft. Het stel is zichtbaar gelukkig met het leven en met elkaar. Maar dan

Whoopi Goldberg en Demi Moore in 'Ghost'.

wordt de man op een avond op straat overvallen en vermoord. Terwijl zijn weduwe ontroostbaar met het lijk in haar armen zit, blijkt de geest van de overledene nog springlevend. Na de eerste schrik ziet hij al snel het praktische van de situatie in. Want wat er uitgaat als een ordinaire roofmoord, blijkt een complot, opgezet door iemand van wie het jonge stel dat helemaal niet verwacht had. Bovendien heeft de moordenaar de vrouw van zijn slachtoffer als tweede op zijn lijstje staan. De geest zoekt wanhopig naar een manier om haar te waarschuwen...

Hoewel de ingrediënten op het eerste gezicht wellicht wat gekunsteld aandoen, blijkt 'Ghost' een bijzonder onderhoudende film, waarin het evenwicht tussen mystiek, humor en romantiek perfect is volgehouden. Swayze en Moore zijn mooi op dreef als het jonge verliefde stel en Whoopi Goldberg, als het medium dat Swayze in contact brengt met zijn vrouw, levert de nodige geestige momenten.

Wild at heart

Wie onvoorbereid naar 'Wild at heart' gaat kijken, kan rekenen op een paar forse hartverschuivingen! De nieuwe film van David Lynch, die eerder hoog scoorde met 'Blue Velvet', bevat een aantal bloedstollende scènes en het verhaal zelf is ook een aaneenschakeling van onalledaagse, soms weezin-

Nicolas Cage en Laura Dern in 'Wild at heart'.

wekkende gebeurtenissen. Maar Lynch heeft het geheel in een even groteske als meeslepende vorm weten te gieten. Hoofdpersoon Sailor, net uit de gevangenis ontslagen, wordt afgehaald door zijn vriendin Lula. Het stel moet de wijk nemen voor de jaloerse moeder van Lula, die alles doet om een wig tussen hen te drijven. Ongure types worden op hun spoor gezet, maar de liefde die als een vurige draad door het hele verhaal loopt, blijkt toch de kracht die Sailor en Lula redt.

Nicolas Cage, een absolute volgeling van Elvis Presley, heeft zijn vertolking van Sailor vele trekken van de King meegegeven. Lula is volgens actrice Laura Dern 'een kruising tussen Lucille Ball en Marilyn Monroe'. 'Wild at heart' won in Cannes dit jaar de Gouden Palm.

The adventures of Ford Fairlane

Al even verrassend is de satire 'The adventures of Ford Fairlane', waarin hoofdrolspeler Andrew Dice Clay, in Amerika berucht om zijn provocerende conferences, schitterend de draak steekt met het type van de macho-detective. Clay speelt een zeer viriele speurneus, die goed thuis is in het ranzige wereldje van de popmuziek. Als er een discjockey in zijn eigen studio wordt vermoord, kort nadat hij Fairlane had verzocht het spoor van een mooie blonde na te gaan, ruikt de 'rock and roll detective', zoals Fairlane's bijnaam luidt, onmiddellijk lont. Volgt een wilde tocht langs de meest excentrieke types met als climax de pompeuze begrafenis van een beroemde rockstar die ook al

Andrew Dice Clay als Ford Fairlane.

onder verdachte omstandigheden het loodje heeft gelegd. Zeer Amerikaans allemaal, maar behoorlijk geestig, en vooral heel aardig gespeeld. Regie was van Renny Harlin, de Fin die eerder hoog scoorde met 'Die Hard 2' (die mij overigens absoluut niet kon bekoren).

Presumed innocent

Een van de knapste thrillers van de laatste tijd is ongetwijfeld 'Presumed innocent' van regisseur Alan J. Pakula, gebaseerd op de bestseller van Scott Turow. Harrison Ford speelt een succesvolle advocaat, die wordt geconfronteerd met de moord op de mooie, ambitieuze collega met wie hij kort daarvoor een stormachtige affaire heeft gehad. Terwijl hij nog bezig is zijn ver-

Harrison Ford en Bonnie Bedelia in 'Presumed innocent'.

driet te verwerken, wat hem door zijn gefrustreerde vrouw niet makkelijk wordt gemaakt, nemen de gebeurtenissen een gruwelijke wending, en voor hij het weet is de advocaat zelf in staat van beschuldiging gesteld. Maar in de rechtszaak die volgt, blijken politieke belangen zwaarder te wegen dan de schuldvraag. De film biedt weer eens een blik achter de schermen van de Amerikaanse rechtspraak, waar je niet vrolijk van wordt. Naast Ford mooi acteerwerk van Bonnie Bedelia als zijn echtgenote, Greta Scacchi als zijn minnares en Raul Julia als zijn geslepen verdediger.

L.v.O.

Ontslagen bij defensie vrijwel onvermijdelijk

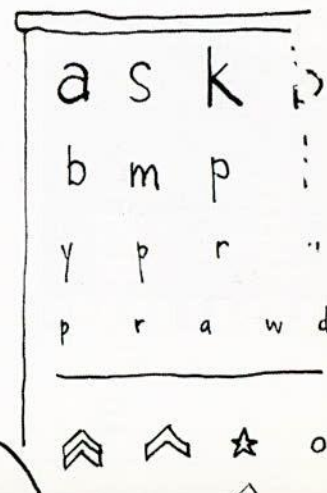
Helpt beroepsmilitairen voor
afschaffing van dienstplicht

VVDM wil dienstdtijd
verkorten

'Miljarden minder
voor defensie'

NAVO wil
strategie
snel wijzigen

IK...eh i.. IK
ZIE HET DE
LAATSTE TĪD
NIET MEER ZO GOED

rené '90

Afgeschreven

er met verslaafde mensen gebeurt: een vicieuze cirkel van stelen, drinken, gokken, enz. Tot er echt geen uitweg meer is, alleen nog een brug of een raam.

In deze situatie kwam Alex bij mij en vertelde zijn verhaal. Het verhaal van een gebroken mens in de bloei van zijn leven. Bloei? Nee, Alex bloeit niet meer. Alex is apatisch, depressief en heeft dikke muren van afscherming om zich heen gebouwd. Hoe kan het ook anders. En dan zijn vraag: Hoe het nu verder moest? Wie heeft de wijsheid om een totaal uit de hand gelopen leven weer in een goed spoor te krijgen? Wat kan die wijsheid zijn?

Naar hem luisteren en open voor hem staan. Proberen wat verheldering in zijn bestaan te brengen. Met veel geduld een eindje met hem meelopen en hem vragen waar hij heen wil. Naar links of naar rechts, of vooruit? En samen proberen antwoorden te vinden op zijn vraag waar het met zijn leven naar toe moet en hoe dat leven er volgens hem uit zou moeten gaan zien. Het is zijn leven.

Ondanks alles geloof ik in de kracht van mensen dat wanneer alles afgebroken is in het leven er een moment kan komen van wederopbouw. „Ja dat is allemaal wel mooi en aardig,” zul je misschien zeggen, „maar vlak zijn eigen aandeel ook niet uit.” Nee, dat doe ik niet. Maar soms is het aandeel van ouders, anderen en de maatschappij, toch groter dan het eigen aandeel. Een maatschappij die mensen geestelijk en lichamelijk verwaarloost, is een liefdeloze maatschappij. Alex heeft bij lange na niet gekregen wat hem toekomt, dat

Na het gesprek met Alex moet ik eerst even bijkomen. Af en toe geloof je je eigen oren niet. Dan denk je: dit kan niet waar zijn. Toch is het waar. Mensen die door anderen op een te afgrijzige manier behandeld zijn. En dan realiseer je je weer dat martelingen en mishandelingen niet enkel in dictatoriaal geregeerde landen voorkomen, maar ook in ons zo beschaafde Nederland. Vanaf zijn kindsjaren tot aan zijn pubertijd is Alex misbruikt en mishandeld door zijn ouders. Nooit iemand die daar iets van gemerkt heeft. Hoe is het mogelijk denk je dan.

Alex ging op het slechte pad en werd uiteindelijk opgepakt en vastgezet voor een aantal jaren. Amper weer buiten zette hij iemand het mes op de keel en Alex werd weer voor een paar jaar opgesloten en ook 'ter beschikking van de regering gesteld'. Opnieuw vrij kwam hij in contact met een vrouw waarmee hij ging trouwen. Het huwelijk hield niet stand en Alex voelde het leven onder zijn voeten wegzinken. Hij begon te gokken, zich te verdoven, om zich tegen het leven te wapenen. En we weten wat

vragen
staat
vrij

„Iedereen vindt die kerel een watje. Hij gedraagt zich altijd zo stom...”

„Je hoort pils te drinken; cola kan, zo nu en dan...”

„Blote vrouwen aan de muur; dat zie je toch op alle soldatenkamers.”

„Ze lezen allemaal die porno-boekjes.”

„Het eten is niet te vreten; d'r deugt niets van...”

„Iedereen vindt toch...”

Wat vind jij zelf eigenlijk, wat wil jij, wat doe jij?

Of vind jij, wil jij, doe jij wat iedereen vindt, wil en doet?

Steven

moet op de een of andere manier worden goedge maakt, ook al zal dat nooit meer genoeg zijn.

Freek Pol

Raadslieden – waar en wie

Bureau

Harderwijk
't Harde
Oirschot
't Harde
Nunspeet
Rotterdam
Arnhem
Utrecht
Steenwijk
Seedorf (BRD)
Amsterdam
Den Helder
Seedorf (BRD)
Den Helder
Steenwijk
Gilze Rijen
Den Helder
Venlo
Blomberg (BRD)
Hohne (BRD)
Schaarsbergen
Amersfoort
Stolzenau (BRD)
Assen
Nijmegen
Vught
Breda

Naam

R. O. (Ronald) Battes
L. J. H. (Lex) Beekers
I. L. (Immy) Beijer
J. (Jacques) v. d. Blink
J. (Jan) den Boer
K. (Klazien) van Brandwijk-Wiltjer
E. Y. (Ellen) Bremer
M. (Metske) Dekkinga
A. B. (Adri) van Deurzen
J. (Jan) Duijnhouwer
J. (Joop) Flokstra
J. J. H. (Hans) Floris
R. P. (Rob) Geene
J. J. (Jaap) Geuze
W. H. (Wim) Heij
C. H. (Kees) v. d. Hilst
C. C. (Tineke) Hundling
S. P. J. (Stef) Kessels
F. G. (Frits) v. d. Kolk
B. J. T. (Ben) v. d. Linden
J. J. (Joan) Merens
B. M. (Beernoud) Moojen
J. G. J. (Jan) Nauts
W. (Wim) Reinders
P. W. M. (Peter) Samwel
G. (Gerard) Snels
J. W. F. (Jan) Sulman

Telefoon kantoor

03410-23911, tst. 2532
05255-2727, tst. 2087
040-352913
05255-2727, tst. 2087
05771-341, tst. 2492, b.g.g. 2498
010-4539911, tst. 341 of 381
085-457311, tst. 2123 b.g.g. 2151
030-366444/45
05210-15422, tst. 2643
09-4942817510, tst. 2285
020-5865506 of 5508
02230-56662
09-4942817510, tst. 2285
02230-52089
05210-15422, tst. 2643
01612-93000, tst. 2342
02230-52089 of 52405
040-352913
09-495761704290
09-4950518021, tst. 480
085-532774
033-638622, tst. 4221
09-495761704290
05920-58499
080-276911, tst. 154
073-128777, tst. 2164
076-273341

Telefoon huis

03417-56628
038-212656
013-556060
055-415846
030-945306
03480-14787
08308-21867
033-803142
05220-62273
09-494284647
–
02208-13336
09-4942812470
075-703705
05210-13657
013-425425
02991-3525
04760-74188
09-4952356621
09-4950514322
085-458917
035-234907
09-495761687
05921-41499
080-563833
080-229069
076-872688

Hoofdraadsman
Stafradsman
Coornherthuis
(vormingswerkster)
(raadsman/direkteur)
(raadsman)
(vormingswerkster)

K. S. (Kees) Roza
F. (Frank) Spoelstra
C. (Carine) van Hinte
A. H. T. (Ad) Hornis
M. C. (Mart) Vogels
M. (Marijke) v. d. Stigchel

03404-14436
03404-14436
03404-14060
03404-14060
03404-14060
03404-14060

020-323785
05709-2575
–
030-937808
033-952099
–

NATUUR '91 KALENDER

Leven in het bos/*Het bos leeft*/Leve het bos/*Láát het leven!*

Traditiegetrouw besteedt EGO in een herfstnummer aandacht aan de nieuwe kalender van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland. Wij beschouwen dat als een bescheiden bijdrage – hoe indirect ook – aan de noodzakelijke strijd voor behoud of herstel van een natuurlijk leefmilieu. Immers, dat milieu vormt de basis voor een menselijke samenleving. De natuurkalender '91 richt zich dit maal speciaal op het leven in het bos. Bossen zitten vol leven. Zichtbaar en onzichtbaar. Hoorbaar en onhoorbaar.

Zo luid de jubel kan zijn van de zanglijster, de roffel van een specht, de nachtelijke roep van de bosuil – zo stil kan het bos zijn op een vroege herfstmorgen, of in de winter: de ijle sfeer van een berijpt dennenbos.

Op de prachtige kleurenfoto's van Machiel de Vos uit Leusden is natuurlijk maar een beperkte keuze te zien van wat er zoal in het bos leeft: een paar vogels, een spin, een vlinder, korstmossen en zwammen, een bosmuis, een verstild berkenbos, een berijpt lariks-bos... En op het voorblad het gloeiend

geelrood verkleurde blad van een braam.

Het is allemaal te zien in onze bossen. Alleen... je moet er wel oog voor hebben. Maar daartoe zullen de kalenderplaten zeker stimuleren. Het bos leeft; láát het leven!

De kalender is fors van formaat (37x48 cm), kost maar f 17,50 incl. porto (leden f 14,-) en is te bestellen bij Natuurmonumenten, Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland, tel. 035-62004. Ook leuk als kadootje!

gedicht

Uit de onlangs verschenen, tweetalige (Nederlands en Indonesisch) gedichtenbundel 'Bloem op een rots' van de Indonesische dichter Sitor Situmorang kozen wij het hiernaast afgedrukte gedicht 'Brief'.

Situmorang werd in 1924 geboren op het eiland Samsir in het Toba-meer (Noord-Sumatra). Kort na de Japanse inval voltooide hij zijn studie aan de Algemene Middelbare School in Batavia (het huidige Jakarta).

Tijdens de Indonesische Revolutie verrichtte hij journalistieke werkzaamheden. In 1950 kwam hij voor een jaar naar Nederland (werkte voor Sticusa in Amsterdam), verbleef vervolgens nog een jaar in Parijs om in 1953 weer naar Jakarta terug te keren. Naast zijn journalistieke activiteiten begon Situmorang zich in toenemende mate toe te leggen op het schrijven van literatuur. Aanvankelijk proza (kritieken en verhalen), maar vanaf 1953 ook poëzie. Vanwege zijn sterke verbondenheid met de regering-Sukarno zat hij, onder de 'Nieuwe Orde', van 1967 tot 1975 gevangen in de Salemba-gevangenis in Jakarta. Sinds 1981 woont en werkt (docent Indonesisch aan de Leidse Universiteit) hij weer in Nederland.

De bloemlezing 'Bloem op een rots' toont een keuze uit de zeven, tot 1982, gepubliceerde bundels en Situmorangs produktie van de laatste jaren. Ondanks het feit dat de dichter zijn geboortegrond (de Bataklanden) reeds lang geleden verlaten heeft, keert hij in zijn poëzie regelmatig terug naar zijn land van herkomst. Toch is Indonesië niet het enige thema in zijn poëzie. Gevoelens van eenzaamheid en vervreemding en de drang om te zwerven zijn zeker zo kenmerkend voor zijn werk.

In het gedicht 'Brief' laat Situmorang op indringende wijze zien met weinig woorden veel te kunnen oproepen. Voor wie meer wil lezen van deze prominente Indonesische dichter is deze goed verzorgde bundel zeker aan te bevelen.
Sitor Situmorang: Bloem op een rots. De Geus, Breda. 1990. 198 blz. f 34,90. (WH)

BRIEF

Een brief van mijn zus
bij de slaapmat van pandanbladen
bericht uit mijn desa
dat ik in de gevangenis ontving:

"Liefste broer, hier is een
slaapmat, ik heb hem zelf gevlochten, voor jou
hopelijk verdrijft hij de kou
van de nachten
op de vloertegels."

Lang na mijn vrijlating
wil ik hem opnieuw lezen,
zijn inhoud gieten in een vers
maar het lukt niet

totdat nu het besef daagt
dat ik alleen hoef op te schrijven
wat er staat

want niets is mooier,
zuiverder geschreven
dan de liefde gloeiend als kolen
achter deze hanepoten.

Informatiemiddag

De Stichting Homosexualiteit en Krijgsmacht organiseert op 17 november 1990 een informatiemiddag voor sympathisanten en belangstellenden. De doelgroep van de stichting omvat (ex)militairen (beroeps of dienstplichtig) en burgerpersoneel van Defensie, zowel mannen als vrouwen.

Plaats van de bijeenkomst zal het Katholiek Militair Vormingscentrum 'De Vlasakkers' zijn, Barchman Wuytierslaan 53a te Amsterfoort (goed bereikbaar per openbaar vervoer).

De informatiemiddag zal aanvangen om 13.30 uur, de toegang is gratis.

Deze middag wordt opgezet als een gezellig-

heidsbijeenkomst, maar zal ook een kort programma hebben met o.a. een welkomstwoord van de voorzitter.

De vorige info-middagen van de Stichting bleken een succes, zeker wat betreft het inwinnen/uitwisselen van informatie en/of ervaringen, dus ook nu wordt op een grote opkomst gerekend.

Nadere informatie bij het secretariaat.

Stichting Homosexualiteit en Krijgsmacht, Postbus 25264, 3001 HG Rotterdam, 010-4779387.

Conferentie

De Stichting 'Homosexualiteit en Krijgsmacht' organiseert in samenwerking met het Katholiek Militair Vormingscentrum 'De Vlasakkers' een conferentie geestelijke verzorging voor homoseksuele mannen en vrouwen in de krijgsmacht. De bijeenkomst, bestemd voor zowel burger als militair personeel van de drie krijgsmacht-delen, wordt gehouden van maandag 19 november om 10.00 uur tot en met woensdag 21 november 13.30 uur in het Katholiek Militair Vormingscentrum 'De Vlasakkers' aan de Barchman Wuytierslaan 53a in Amersfoort.

Onderwerpen

De uitwisseling van ervaringen, die je als

homoseksuele man of vrouw in de krijgsmacht opdoet, staat centraal tijdens de conferentie. Zo zal er onder meer worden gesproken over mogelijkheden en beperkingen die homoseksuelen ondervinden bij het uitoefenen van hun functie en hoe zij omgaan met eventuele discriminerende opmerkingen over hun geaardheid door collega's.

Doel

De conferentie wordt gehouden ter bevordering van de weerbaarheid en emancipatie van homoseksuele militairen en burgers in de krijgsmacht. Naast aandacht voor de werksituatie kunnen ook relatievorming, seksualiteitsbeleving en vragen op gebied van levensbeschouwelijke aard aan de orde komen. Ook is het leggen van contacten een doel van de conferentie.

Opgave voor deze conferentie (alleen voor Defensie-personeel) vóór 15 oktober 1990 via bureau Geestelijke Verzorging Soesterberg, Postbus 160, 3769 ZK Soesterberg of telefonisch 03404-34222 ts. 2047 of ASCON 424 ts. 2047.

Vooroordelen!

Een menselijk trekje?

Betrapt u uzelf ook wel eens op het feit, dat u iemand totaal verkeerd hebt ingeschat? Dat de betreffende persoon anders blijkt te zijn, dan u had verwacht? Troost u, want u bent niet de eerste of de enige die dat overkomt. Beoordelingsfouten, gebaseerd op een eerste indruk van iemand zijn snel gemaakt en er zijn maar weinig mensen die daar aan ontkomen.

U zult zich ongetwijfeld uw eerste dag op de kazerne nog herinneren. Onwennig, maar toch kritisch bekeek u al die 'lotgenoten' en vormde u zich een eerste indruk (die vaak bepalend is voor de verdere omgang!), om reeds na een week, misschien met enige verbazing, te moeten konstaten, dat hij of zij toch anders is dan u vermoedde.

Zulke dingen gebeuren... namelijk als we mensen beter leren kennen! Hoe komt het dan toch, dat we ons steeds maar weer aan dezelfde balk stoten? Iemand niet goed kennen is meestal de oorzaak in dit 'probleem'. We zijn dan gedwongen ons een indruk te vormen op, in eerste instantie uiterlijkheden, zoals haardracht, kleding en de manier van praten of bewegen. We vormen ons een beeld van iemand.

Hardnekkige vooronderstellingen!

Er zijn voorbeelden te over. Misschien herinnert u zich hem nog. Die branieachtige, stoere bink, die ook tijdens de lessen over wapengebruik het hoogste woord voerde en waarvan u aanvankelijk dacht dat hij geen angst kende! Of die onverschillige jongen, met z'n snerende opmerkingen over het nut van het leger waarvan u overtuigd was, dat zo iemand nooit zou bijtekenen! Of die norse sergeant, waarvan u dacht, dat wanneer u een persoonlijk probleem

zou krijgen, u in ieder geval nooit bij hem terecht zou kunnen!

Hoe komen u en ik tot zulke vooronderstellingen, waarvan we vaak op onze schreden terug moeten keren, maar die bij een volgende 'gelegenheid' weer zo hardnekkig blijken te zijn?

Stereotypering is het antwoord. Een moeilijk woord voor een gemakkelijk begrip. Het wil niets anders zeggen, dan dat we vaak geneigd zijn om van mensen een standaardvoorstelling te hebben; hoe we denken dat iemand in elkaar steekt.

Vaak is het beeld wat we van iemand hebben juist. Maar even zo vaak niet, waardoor we onszelf een spiegel voor houden en de voorstelling die we van een persoon hebben alleen maar iets zegt over onszelf. Namelijk onze vroegere ervaringen met mensen, die een gedrag of uiterlijk vertoonden, op grond waarvan we nieuwe ontmoetingen met mensen (die we eigenlijk helemaal nog niet kennen!) gaan indelen, behorende bij een groep, waar we positieve of negatieve kenmerken aan verbinden. De-

ze denkwijze is vaak verwoord in de bekende zin: dat soort mensen ken ik!

Om stereotypering te begrijpen, is het nodig om eens te bezien hoe het vormen van een indruk over een persoon in z'n werk gaat.

Indelen en taxeren

Er is onderzoek gedaan naar hoe mensen elkaar waarnemen. Hieruit blijkt dat hoofdzakelijk naar een vijftal hoofdpunten wordt gekeken.

Ten eerste kijken mensen naar het gezicht, waaraan gezien kan worden of iemand vrolijkheid, sympathie uitstraalt, of juist niet.

Ten tweede wordt gekeken of iemand rustig of juist gespannen is, wat vooral aan de lichaamshouding valt af te lezen.

Ten derde wordt naar de stem geluisterd. Is het een warme, zachte stem of juist een kille, harde stem.

Ten vierde, is iemand actief, kwiek of juist afwachtend en traag.

Ten vijfde wordt iemand ingedeeld in een sociale groepering, wat valt af te lezen aan een aantal uiterlijkheden zoals kleding, haardracht en de manier van praten.

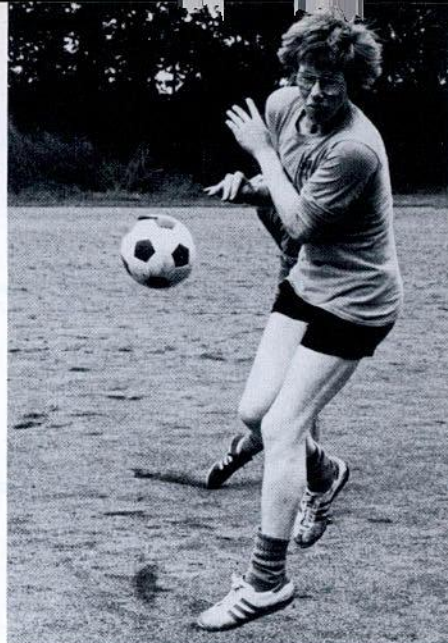
Met het geheel van die kenmerken vormen we ons een indruk, plaatsen we iemand in een kader. We zetten een 'stempel' op iemand. Hij of zij wordt geplaatst in een categorie mensen, een groepering. Oftewel, er ontstaat een stereotype, een gegeneraliseerde denkwijze over hoe iemand in elkaar steekt.

Stereotypering heeft ook een functie. Het werkt ordenend, overzichtelijk, herkenbaar en niet te vergeten, het is gemakkelijk. Op deze manier ontstaat het stereotype van personen behorend bij een bepaalde groep. Zo komen we stereotypen tegen van de beroepssoldaat, de dienstplichtige, de student, de bejaarde, de huisvrouw en de minderheidsgroeperingen. Dit rijtje kan iedereen zonder moeite aanvullen.

Het is een feit, dat stereotypen generaties lang positief of negatief kunnen

We kijken eerst naar iemands gezichtsuitdrukking en lichaamshouding...

Foto's Rienk-Jan Huizenga

We drukken een 'stempel' op iemand, er ontstaat een stereotype...

doorwerken, voordat ze aan de werkelijkheid worden aangepast. Denk maar eens aan de beroepsmilitair, waarvan veel burgers denken dat hij alleen maar van vechten houdt.

Bij dit verhaal moet zeker vermeld worden, dat natuurlijk niet iedereen in stereotypen denkt. Hoe groter uw invoeelingsvermogen, kontaktuele vaardigheden en genuanceerde indruksvorming is, wat sociale intelligentie wordt genoemd, hoe minder snel u vervalt in het stereotype denken.

Onschuldig gevolg?

In de krijgsmacht, de organisatie waar zoals u weet het teamwork een noodzakelijke en hoge prioriteit heeft, kan door stereotyperend denken het functioneren als groep verstoord worden, wat

zich doet gevoelen in de sociale omgang. 'Op oefening' kan dit kwalijke gevolgen hebben, want in een team waar vooroordelen de kop op steken zal het slecht functioneren zijn. En daar is niemand mee gebaat.

In de burgermaatschappij kunnen de gevolgen al even desastreus zijn. Dat mensen uit minderheidsgroeperingen vaak het mikpunt zijn van al of niet politieke groeperingen in onze samenleving, is voor een groot deel ook gebaseerd op stereotype denken en dus minder onschuldig dan u misschien denkt. Uit een recentelijk onderzoek kwam naar voren, dat mensen met een andere kulturele achtergrond, ondanks een goede opleiding minder snel een baan krijgen in onze maatschappij. En wat te denken van het (alweer?) groeiende antisemitisme in Europa, dat getuigt van

een allesbehalve onschuldig gevolg van stereotypering!

De dagelijkse realiteit laat ons zien, hoe moeilijk het is om mensen als individuen te zien. Ze moeten schijnbaar altijd worden ingedeeld in groepen, waar negatieve of positieve kenmerken aan worden gegeven, wat voor de betreffende personen (en voor de maatschappij!) echter verregaande consequenties kan hebben. Een feit is wel, dat hoe beter men iemand kent, hoe sneller stereotypering gaat vervagen en niet meer blijkt te kloppen! Zoals A. Carrel het zei: 'Ieder mens is een geschiedenis, die aan geen enkele andere identiek is.' (In: L'homme inconnu, 1935.)

Harry Naus
(ingezonden artikel)

Moskou wil praten over terugtrekken troepen Polen

Atletiek

Meer onderlinge krachtmeting dan klok of meetlint

Door al dat vergeefse gesprong en geren om wereldrecords waren we eigenlijk vergeten dat atletiek niet zozeer gaat om klok of meetlint, maar om de onderlinge krachtmeting.

Tijdens de Europese kampioenschappen in het Joegoslavische Split werd een heel seizoen van Grand Prix-wedstrijden en andere 'gala's' verwerkt tot afval. Eindelijk hoefden we niet te kijken naar die ene vedette die voor 25.000 dollar is ingehuurd om dertiende seconde minder hard te lopen dan het wereldrecord. Eindelijk ging het er gewoon om wie de beste was.

Maar werd dat ook als zodanig ervaren door het grote (tv)-publiek? Nee, helaas niet. Halverwege de titelstrijd in Split kreeg een sombere tv-commentator Theo Reitsma de gedetailleerde kijk- en waarderingscijfers uit Hilversum doorgebeld. En hoe hij het ook wendde, keerde of interpreteerde, er was geen ontkomen aan: commerciële gala's die voorafgingen aan het EK, werden door 'de bevolking' beter bekeken en hoger gewaardeerd dan de titelstrijd zelf.

Oplichterij

Een vreemd fenomeen. Langzamerhand zou toch volstrekt duidelijk moeten zijn dat al die ééndaagse wedstrij-

den voor een deel pure oplichterij zijn. De duizenden worden naar het stadion gelokt met de aankondiging dat minstens drie Amerikanen en drie Kenianen een aanval zullen doen op het wereldrecord, en vervolgens bakken ze er geen van allen wat van.

Carl Lewis en consorten waren er zeer sterk in. Telkens weer verluidde het dat hij en zijn Santa Monica Track Club het wereldrecord op de 4x100 meter zouden verbeteren en wie deden dat uiteindelijk wel: vier pretentieuze Fransen in Split. Zij bereikten de perfectie in het overgeven van de wisselstokjes, terwijl die wisselstokjes bij de Amerikanen meer weg hadden van boodschappen-tassen. Zo stroef ging het.

De atletiek lijkt erbij gebaat te zijn, dat alle wereldrecords worden geschrapt. Dan is het terstond afgelopen met die dwaze jacht, die bovendien een vrijwel onmogelijke jacht is geworden. Want door de omwentelingen in Oost-Europa en de andere prioriteiten die er worden gelegd, maar ook door een langdurige puriteinse actie in Amerika – naar aanleiding van het geval Ben Johnson in Seoul – lijkt het dope-gebruik bijna collectief afgezworen. Een aantal wereldrecords is daardoor (voorlopig) onaan-tastbaar geworden. De aankondiging dat die wereldrecords zullen worden geattaqueerd is bedrog en meer niet.

Heroiek

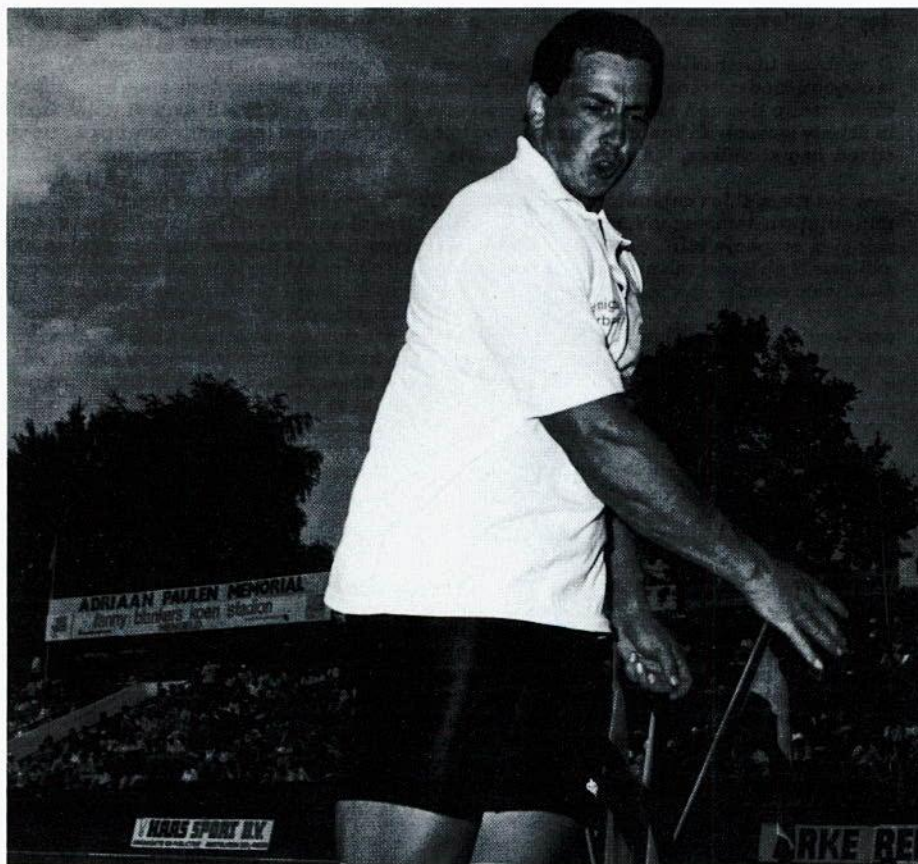
Het zal de kant van het wielrennen opmoeten. Wielrennen kent alleen wat baanrecords. Het belangrijkste is het wereld-uurrecord (dat in de atletiek zo-wat het ónbelangrijkste is). Heeft de Waalse Pijl een record, of Bordeaux-Parijs? Is het een feit van historisch sportbelang, als de winnaar van de Tour de France twintig minuten eerder op de Champs d'Elysee arriveert dan een jaar eerder? Nee, het wordt niet eens vermeld. Wielrennen gaat om de krachtmeting der besten en daarin zit de heroiek. Niet in de stopwatch.

Was het in Split zo fraai dat Ellen van Langen een Nederlands record van 1.57.57 op de 800 meter liep? Nee, het was een bijkomstigheid. Het aardige van haar optreden was, dat ze gelijke tred kon houden met 's werelds besten, de Oostduitsen Wachtel en Wodars, en dat ze met de Russin Noeroetdinova ver-wikkeld raakte in een schitterend ge-vecht om de derde plaats.

Discusstrijd

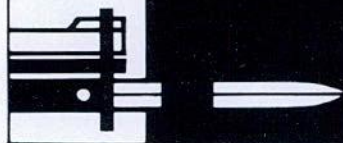
Zo was ook de afstand die Erik de Bruin bij het discuswerpen haalde, van ondergeschikt belang. Zijn zilveren medaille was een complete verrassing, nadat hij in maart nog een zware knie-operatie had ondergaan. Het onver-wachte speelde in de discus-finale een belangrijke rol en gaf extra cachet aan de strijd. Het onverwachte bij GP-wedstrijden bestaat bijna niet. Die zijn tot in de details geregisseerd, met dikwijls meer hazen en konijnen dan lopers.

Nog een ander facet maakte de strijd der discuswerpers in Split zeer interes-sant. Naast een individueel gevecht was het een strijd van twee tegen twee. De Oostduitser Schult en Erik de Bruin, beiden nog maar kort verlost van bles-sures, spannen min of meer samen tegen de Westduitsers Schmidt (een des-tijds gevluchte Oostduitser) en Hannec-ker. De Bruin en Schult moeten weinig hebben van de Westduitse arrogantie. En in die zin weerspiegelde de discus-strijd in Split alles wat zich op dat ogen-blik tussen de Bondsrepubliek en de (voormalige) DDR afspeelde. De DDR zal het onderspit delven. Schult en De Bruin deden dat niet.

Erik de Bruin, tweede discuswerper bij de Europese kampioenschappen

Hans van Wissen

Duivel

Voor hun vertrek met de twee marineschepen naar de Golf gaven enige jonge opvarenden hun mening voor de tv-camera. Men was jarenlang ingesteld op dat vijandsbeeld van het rode gevaar uit het oosten. Dat viel plotseling weg en deze nieuwe vijand is eigenlijk één groot mysterie. Ze vonden echter wel dat ze als militair deze opdracht hadden uit te voeren.

Zo is het ook bij een politieke beslissing in onze parlementaire democratie. Het parlement vond dat Nederland de daden van Saddam Hoessein niet alleen kan veroordelen, maar ook daadwerkelijk deel moest nemen aan de strijd tegen deze duivel. Een duivel voorzien van het meest moderne oorlogstuig dat ook door NATO-landen werd geleverd. We wisten al jaren dat deze satan de mensenrechten aan zijn laars lapte. Nu kunnen onze marineschepen in het donker worden gezien door het Iraakse leger dankzij de nachtkijkers die door onze optische industrie in Delft zijn geleverd. Dat ging niet om de winst, maar om de werkgelegenheid.

Maar is deze duivel ook niet gecreëerd met steun uit ons westen? De soevereine oliestaten in de Arabische wereld werden door hun rijkdom kleine paradijsjes op aarde temidden van grote armoede en verdreven Palestijnen. Dat werd een ideale voedingsbodem voor het kweken van duivels. Zijn kracht put hij uit de vertraptten binnen die samenleving die hem zien als een heiland die verlossing zal brengen.

Het is triest dat de geschiedenis zich eindeloos herhaalt. Een eeuw geleden, in ons Nederlands-Indië, sprak de assistent-resident Max Havelaar tot de Hoofden van Lebak. Hij stelde dat de samenleving aldaar op dat moment rechtvaardiger moest worden. De Hoofden van Lebak leefden toen als nu koning Fahd van Saoedi-Arabië en zijn familie van 5000 prinsen. Max Havelaar zei dat men bij het sterven van een man zal zeggen wie hij was:

„Hij beloofde rechtvaardigheid en verkocht het recht aan wie hem geld gaf. Hij mestte zijn akker met het zweet van de arbeider die hij had afgeroepen van de akker van de arbeider. Hij onthield de werkmans loon, en voedde zich met het voedsel van de arme. Hij is rijk geworden van de armoede der anderen.

Hij had veel gouds en zilvers en edele stenen in menigte, doch de landbouwer die in het nabuurschap woont, wist de honger niet te stillen van zijn kind. Hij glimlachte als een gelukkig man, maar men hoorde gekners tussen de tanden van de klager die recht zocht. Er was tevredenheid op zijn gelaat, maar geen

zorg in de borsten van de moeders die zoogden.”

De Max Havelaars bleven roependen in de woestijn. Ook in deze woestijn is daardoor een duivel opgestaan.

Cor Out

De school van Lennie Tristano

Eén van de grootste gebeurtenissen in deze eeuw is natuurlijk de Tweede Wereldoorlog geweest, die de levens van talloze mensen vaak beslissend heeft beïnvloed. De relatieve gezelligheid van de dertiger jaren maakte plaats voor de hardheid van de jaren '40.

Het wekt dan ook geen bevreemding, dat de oorlog eveneens de muziek deed veranderen. Het sterkst werd dit misschien wel in de jazz gevoeld, waar het swingtijdperk definitief ten grave werd gedragen. Muzikanten als Charlie Parker en Dizzy Gillespie hadden de jazz op basis van vermeerderde akkoorden en ritmische veranderingen grondig vernieuwd. De Bebop deed zijn intrede en nam een grote vlucht.

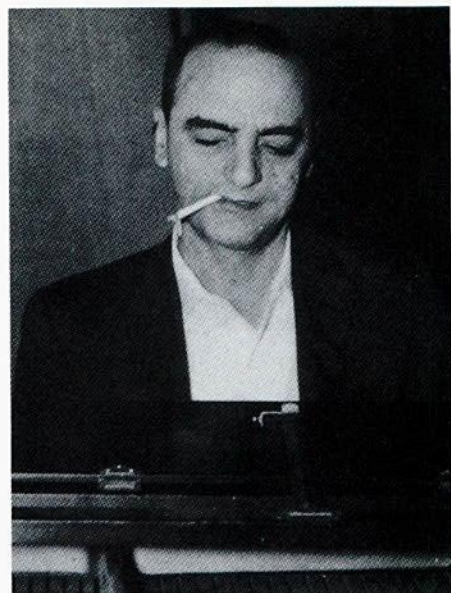
Zó groot was die vlucht van de Bebop, dat ook de hedendaagse jazz het, ondanks alle vernieuwingspogingen, nog steeds niet zonder de verworvenheden ervan kan stellen. Altsaxofonist Charlie Parker is zelfs een dermate legendarische figuur geworden, dat ook mensen die verder niets van jazz afweten wel eens van deze geniale muzikant hebben gehoord.

Veel minder bekend is echter, dat niet alleen Parker, Monk en Gillespie de jazzmuziek uit het keurslijf van de Swing probeerden te bevrijden. Tegenover deze zwarte richting stond namelijk de school van de blinde, blanke pianist Lennie Tristano, die een kleine kring van muzikanten om zich heen wist te verzamelen. Daarvan hebben Lee Konitz en Warne Marsh het meest bijgedragen aan de verspreiding van Tristano's muzikale ideeën.

Veelzijdige muzikant

Lennie Tristano werd op 19 maart 1919 in Chicago geboren. Als gevolg van een influenza-epidemie kwam Lennie met zeer slechte ogen ter wereld en hij zou later door allerlei kinderziekten zelfs helemaal blind worden. Deze handicap verhinderde echter niet, dat de jonge Tristano zich op muzikaal gebied razendsnel ontwikkelde en al spoedig in diverse bands speelde. Hij beheerste naast de piano ook nog de cello, klarinet en tenorsax en soms bespeelde hij twee saxen en drie klarinetten tegelijk! Een soort Roland Kirk avant la lettre dus.

Omstreeks 1945-46 verhuist Lennie naar New York, waar hij in contact komt met de criticus Barry Ulanov, die wel iets ziet in de nieuwkomer en hem enkele optredens en plaatopnamen bezorgt.

Lennie Tristano

Het wordt dan al gauw duidelijk dat Tristano, ondanks zijn bewondering voor Parker, een geheel eigen weg is ingeslagen. Hij probeert de jazz los te maken uit haar Afrikaanse kontekst en zoekt aansluiting bij de Europese muziek, waarbij klassieke invloeden zeker niet worden gemedend. Het resultaat is muziek, die bestaat uit lange rechte lijnen zonder pieken of dalen, terwijl ook het kollektief improviseren een belangrijke plaats inneemt. Het gevoel lijkt te zijn uitgeschakeld, maar wanneer je goed luistert merk je, dat de voortdurende versnellingen en vertragingen een enorme spanning oproepen en dat de aanwezigheid van een drummer eigenlijk overbodig is. De ritmesectie had bij die eerste opnamen (1945-46) dan ook alleen maar de functie van metronoom.

Cool jazz

Voor gitarist Billy Bauer was daarentegen wel een hoofdrol weggelegd. Later zou Tristano de eerste zijn, die vóór voor alle Free Jazz probeersels uit de jaren '60 en '70 bas en slagwerk als volwaardig mee-improviserende melodie-instrumenten zou gebruiken. We zijn dan echter al beland in het jaar 1949 en het Lennie Tristano sextet – met o.a. altist Lee Konitz, tenorist Warne Marsh en opnieuw Billy Bauer – maakt een aantal opnamen, die karakteristiek zijn voor de stijl van Tristano en het etiket 'cool jazz' opgeplakt krijgen. Ik kan me best voorstellen, dat men de impressionistische, abstracte muziek van Lennie en zijn volgelingen als cool aanduidde, want het verschil met de bruisende Bebop was en is evident.

Verantwoordelijk voor de koele sound van de groep zijn vooral Lee Konitz en Warne Marsh, die hun saxen zonder enig vibrato bespelen en iedere noot hetzelfde volume meegeven. Later zou het begrip cool een wat negatieve klank krijgen. Zeer ten onrechte, wanneer je bedenkt dat bijvoorbeeld de jonge Miles Davis zijn fameuze lyrische speelwijze volledig naar deze richting modelleerde en zelfs een plaat opnam met

Lee Konitz en Warne Marsh in hun jonge jaren...

de veelzeggende, maar ook wel misplaatste, titel 'Birth Of The Cool'!

Geen publiekstrekker

Hoe het ook zij, de muziek van Tristano wordt door het grote publiek niet bijster gewaardeerd en dat houdt dan weer in, dat vele clubeigenaren erg huiverig zijn om de groep te boeken.

Voor Lennie Tristano is dit aanleiding om zich van het concertpodium terug te trekken en zich geheel te wijden aan zijn lespraktijk. Hij zou in de jaren daarna nog maar uiterst spaarzaam in de openbaarheid treden. In 1955 zorgt Tristano echter toch weer voor wat opschudding, als hij een LP maakt met een bandrecorder, die zijn pianospel versneld weergeeft. Tegenwoordig volstrekt normaal, maar destijds een artistieke doodzonde.

Toch wordt Lennie door vele musici zeer gerespecteerd, hetgeen wel blijkt uit het feit, dat hij opnamen maakt met mensen als John LaPorta, Sarah Vaughan en Charlie Parker. Bij Bird's begrafenis was Lennie trouwens een van de dragers. Verder werkt hij op enkele platen ook nog samen met bassist Peter Ind, die in Engeland een groepje Tristano-volgers leidt. De laatste plaat, met de intrigerende titel 'Descent Into The Maelström', verschijnt in 1977 en bevat materiaal uit de periode 1952-'66. Dit produkt is typerend voor de figuur die Tristano eigenlijk is, namelijk een componist die zijn stukken al improviserend creëert.

Warne Marsh

Op 18 november 1978 overlijdt Lennie Tristano aan een hartaanval. Dat zijn muziek tot op de dag van vandaag nog wordt gespeeld, is voornamelijk te danken geweest aan tenorsaxofonist Warne Marsh, die zijn hele muzikale leven wijdde aan zijn grote leermeester. Door een vereenvoudiging van het oorspronkelijke Tristano-concept maakte hij het oeuvre ook voor een breder publiek toegankelijk. Als uitgangspunt voor zijn ei-

gen composities gebruikte Marsh, net als Tristano, graag de akkoorden van bekende Amerikaanse standards. Hij improviseerde daarop in die kenmerkende stijl, waarbij de emotie uitsluitend blijkt uit de verrassende, vaak chromatische melodiële lijnen en niet uit gescheur of gepiept!

Warne Marsh kende door zijn principiële houding vele slechte tijden en eigenlijk kreeg hij pas erkenning na zijn eerste Europese tournee in 1975. Hij toonde zich toen een absolute grootmeester op zijn instrument, die aan zijn onuitputtelijke ideeënrijkdom op schitterende wijze vorm wist te geven. Zijn spel bleek een emotionele diepgang te hebben, die eerder op platen niet aanwezig was geweest. Zelfs ging hij op sommige momenten enig vibrato niet uit de weg!

Warne Marsh stierf in december 1987 op 60-jarige leeftijd tijdens een optreden in een club in Hollywood. Hij was net begonnen aan een improvisatie over 'Out Of Nowhere', toen hij op het podium in elkaar zakte. Snelle medische hulp mocht niet meer baten.

Lee Konitz

De meest bekende musicus uit de school van Lennie Tristano is zonder enige twijfel altsaxofonist Lee Konitz. Hij was het die in de jaren '40 iedere invloed van Charlie Parker uit zijn spel wist te weren en tot een eigen zeer persoonlijke aanpak kwam. Hij haalde een breekbaar ijl geluid uit zijn alt en dit

gevoegd bij zijn Tristano-image maakte hem tot de 'intellectueel' onder de Amerikaanse jazzmusici. Zijn optreden in 1952 met de band van Stan Kenton was zo sensationeel, dat zijn naam sindsdien voorgoed gevestigd was.

Lee Konitz is echter veel plooibaarder gebleken dan Warne Marsh en heeft zich ontwikkeld tot een allround muzikant, die ook graag en veel bebop speelt. Dat zijn unieke sound nog steeds volledig intact is, was onlangs op het Drum Festival in Amsterdam te constateren, hoewel het briljante van zijn jonge jaren er wel een beetje af is. Niettemin is de nu 62-jarige Konitz het beluisteren nog altijd meer dan waard.

Andere Tristano-volgers uit de vijftiger jaren waren tenorist Ted Brown en de pianisten Sal Mosca en Ronnie Ball, maar zij brachten het nimmer tot echt grote faam.

Jimmy Halperin

Ook tegenwoordig houden jonge muzikanten in de VS zich intensief bezig met de nalatenschap van Lennie Tristano. Het kwartet van bassist Frank Canino trad al enige malen in ons land op en de groep bleek voortreffelijk thuis te zijn in het complexe idioom van Tristano. Vooral rietblazer Victor Lesser tilde de formatie naar een hoog niveau.

Absolute topper in deze stijlrichting is momenteel echter Jimmy Halperin, die evenals zijn mentor Warne Marsh de tenorsax hanteert en dat doet op een wijze, die ronduit verbluffend mag worden genoemd. Deze jonge enigszins timide musicus beschikt over een adembenemende techniek, die hem in staat stelt de mistieke klankenwereld van Lennie Tristano tot in de verste uithoeken te onderzoeken.

De lezers van dit blad kunnen zich van een en ander zelf overtuigen, want het kwartet van Jimmy Halperin geeft in de maand oktober een aantal concerten in Nederland onder het motto 'De school van Lennie Tristano'.

Theo Carree

... en in het begin van de jaren '80

Aanbevolen platen en DS's:

The Complete Lennie Tristano
met Billy Bauer (git.)
Mercury 830 921-2

Lennie Tristano Sextet
met B. Bauer, L. Konitz en W. Marsh
Capitol EAP 1-491
(oorspronkelijk nummer)

Abstractions
Lee Konitz-Warne Marsh Quintet & Sextet
Atlantic ATL 50298 of 590 020

Star Highs
Warne Marsh Quartet
Criss Cross Jazz 1002

NB. Wijzigingen voorbehouden speelt het kwartet van Jimmy Halperin op zaterdag 20 oktober in de Kleine Zaal van Vredenburg te Utrecht en op zondag 21 oktober in de Oosterpoort te Groningen. Andere data zijn op dit moment (3 sept.) nog niet bekend. (Th.C.)

boeken

Twijfels

Onlangs verscheen 'Zuigend moeras', de tweede roman van de Surinaamse schrijfster Joanna Werners (geb. 1953). In deze boeiende roman schetst de auteur een prachtig beeld van de ontwikkelingsgang van een jong ontheemd meisje tot een wilskrachtige, zelfbewuste vrouw. Hoofdpersoon is het 12-jarige Surinaamse, Hindoestaanse meisje Aruna dat, als blijkt dat ze zwanger is (na verkracht te zijn door haar buurjongen), door haar ouders naar Nederland wordt gestuurd. Daar aangekomen belandt ze, na enige tijd in een tehuis voor ongehuwde moeders. Na de geboorte weigert ze afstand te doen van haar kind. Op 17-jarige leeftijd, wanneer het tehuis wordt gesloten, wordt ze gedwongen haar zoon-
tje in een pleeggezin onder te brengen om haar schoolopleiding te kunnen voltooien.

Werners verhaalt daarna, op overtuigende wijze, over het gevecht van Aruna, wanneer ze 21 is, om haar kind terug te krijgen. Ondanks dat ze door haar familie is verstoten besluit ze toch, met haar kind, voor een vakantie naar Suriname terug te keren (In Nederland leefde ze toch ook maar min of meer in een isolement). Wanneer deze voorbij is landen moeder en kind weer op Schiphol met nog meer twijfels dan voor het vertrek.

Jammer van de vele storende drukfouten, voor de rest een prima roman.

Joanna Werners: Zuigend moeras. Furie, Amsterdam 1990. 192 blz. f 27,50. (WH)

Grebbeberg

Het boek 'De Greb' is een uitgebreide neerslag van de gelijknamige documentaire die Koen Aarts en Hans Pols maakten voor de Humanistische Omroepstichting (uitgezonden 29 april jl.). Zij spraken met negentien oud-soldaten over hun ervaringen

m.b.t. de slag om de Grebbeberg (10 tot 13 mei 1940). De centrale vraag bij deze gesprekken was 'wat de jonge mannen voor, tijdens en na de gevechten hebben gedacht, gevoeld en ook, wat dat voor hen heeft betekend.' Wie meende dat er op de Grebbeberg een goed georganiseerde verdediging was ingericht (men zat er immers al vanaf kort na de mobilisatie, september 1939) krijgt via de geïnterviewden een heel ander beeld voorgeschoteld. Het was verraaging, slechte verbindingen,

geen enkele samenhang en inkompetente – soms finaal afwezige – leiding (met name van de kant van de officieren), wat de klok sloeg. In deze chaotische omstandigheden werd zelfs, meer dan eens, op de eigen troepen geschoten. Dat heeft er mede toe bijgedragen dat het geloof in de eigen kracht van uur tot uur minder werd.

Zonder meer een uitstekende gedachte om de herinneringen van deze ooggetuigen ook in boekvorm vast te leggen.

Koen Aarts en Hans Pols: De Greb. Veen, Utrecht 1990. 189 blz. geïll. f 24,90. (WH)

Derde wereld

In het boekje 'De donkere kant van de wereld. Ontwikkeling in perspectief' geeft de Vlaamse journalist Jan Bohets, in een notedop (overigens in zeer begrijpelijke taal), een beeld van de problemen van de zgn. Derde Wereld-landen.

In de eerste vijf hoofdstukken probeert de auteur een antwoord te vinden op de vraag hoe het komt dat er zulke grote verschillen zijn m.b.t. de welvaarts-groei in deze landen ('De verklaring moet in de eerste plaats worden gezocht in de manier waarop ze zelf hun ontwikkeling hebben aangepakt.')

Vervolgens neemt hij (in de hoofdstukken 6 t/m 12) de belangrijkste gemeenschappelijke zorgen van de ontwikkelingslanden onder de loupe: de bevolkingsgroei, de voedselvoorziening, het milieu, de schuldenlast, de multinationals (een wel heel genuanceerd standpunt), de grondstoffen en de Noord-Zuid relatie. De laatste twee hoofdstukken gaan over de bijdrage die wij zelf aan de ontwikkeling kunnen geven (hulpverlening en beïnvloeding). Bohets onderbouwt zijn opstellen steeds met eenvoudige voorbeelden en enig cijfermateriaal.

Er zal, schat ik zo in, zeer beslist verschillend worden gedacht over de door Bohets geponeerde opvattingen.

Jan Bohets: De donkere kant van de wereld. Ontwikkeling in perspectief. Lannoo, Tiel (verspreiding voor Nederland: Unieboek, Houten) 1990. 134 blz. f 24,50. (WH)

Humor

Met 'Daar komt de bruid!' debuteerde in 1988 de Amerikaanse auteur Joe Keenan (onlangs vertaald). Een dolkomische roman. Wanneer de homofiel Gilbert laat weten te gaan trouwen variëren de reacties in zijn omgeving van stomverbaasd tot ongesteld. Er is in ieder geval niemand die er ook maar iets van begrijpt. Wanneer men hoort dat hij het voornemen heeft Moira Finck tot zijn echtgenote te nemen voelt men nattigheid. Deze Moira heeft niet alleen de naam harteloos te zijn, maar is in het verleden door Gilbert publiekelijk omschreven als een vrouw die 'met één blik wijn in azijn kon veranderen' en die 'als ze op een ijsblokje zuigt, 't niet smelt maar juist groter wordt'. Daar moet meer achter steken. En dat is ook zo. Het is beide aanstane 'echtelieden' uitsluitend te doen om de huwelijkskado's en het geld van Moira's kant dat dan zal loskomen. Wanneer alles ontvangen is verdelen ze de buit en zijn ze, zo hebben ze

berekend, beiden 'binnen'. Het plan lijkt eenvoudig, maar helaas voor Gilbert en Moira verloopt e.e.a. totaal anders als men zich had voorgesteld. Het netwerk van leugens wordt steeds gekompliceerder met als gevolg de ene hilarische ontwikkeling na de andere.

Een zorgeloze, humoristische roman.

Joe Keenan: Daar komt de bruid! De Harmonie, Amsterdam 1990, 323 blz. f 36,50. (WH)

Komisch

Met veel plezier las ik een aantal jaren geleden de eerste bundel met korte verhalen van Adriaan Bontebal ('Een goot met uitzicht'). Met minstens zoveel plezier nam ik onlangs kennis van zijn, dit voorjaar verschenen, tweede bundel 'De Ark'. Wederom veelal heel korte verhalen met bijna altijd een sterk, onverwacht plot.

In één van de meest fraaie verhalen ('Stadswacht') is de auteur getuige van een overval op een buurtpostkantoor, waarbij twee bewapende desperado's, getooid met bivakmutsen, zich een weg banen naar het loket. Erg ver komen ze niet want ze worden door, een door de hele wijk gevreesde, mevrouw Theunissen ('Zelfs de honden durven niet op straat te schijten als zij, met haar eeuwige paraplu, haar ronde doet.') naar buiten gewerkt wegens voordringen.

In een aantal verhalen over zijn kat Sophie geeft Bontebal niet alleen blijk een knap schrijver te zijn, maar ook een scherp waarnemer. Het enige verhaal dat mij minder boeide was de afsluitende novelle 'Hannah', maar toen kon deze bundel voor mij al lang niet meer stuk. Bontebal heeft zijn naam als (komisch) schrijver met dit tweede boek definitief gevestigd.

Adriaan Bontebal: De Ark. In de Knipscheer, Amsterdam 1990. 129 blz. f 23,50. (WH)

Buitenlanders

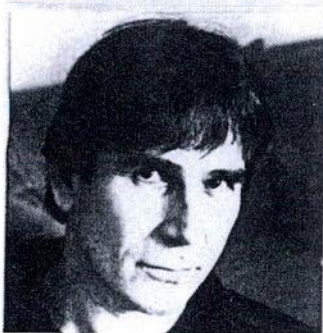
Dit voorjaar verscheen bij uitgeverij An Dekker 'Ik zag de zee' van de in België wonende Marokkaanse schrijfster Leïla Houari. De eenzaamheid, ontredde-
ring, wanhoop en leegte van ver van hun vaderland wonende mensen wordt in prachtig proza neergezet in deze bundel melancholieke verhalen. Zoals het verhaal van de jonge vrouw, rondlopend in Brussel, wier bestaan is gevuld met leegte. Of dat van de oude vrouw Mocika, die samen met het jongetje Mémed nog eenmaal de zee wil zien. Of het verhaal van de man die door zijn blanke vriendin verlaten is en zichzelf van kant maakt. Of het verhaal van Mimouna die weggaat uit haar vaderland Marokko.

Leïla Houari: Ik zag de zee: An Dekker, Amsterdam 1990. 120 blz. f 27,50. (KH)

Koele observaties

De debuutroman 'Volleybal' van de Franse auteur Christian Oster mag er wezen, laat ik daar mee beginnen. Het verhaal is snel verteld. Op een dag valt Philippe Beaumont

dood neer in zijn keuken. Zijn vrouw Louise weet zich geen raad en roept haar buurman Jacques Bertin te hulp. Louise weet van ontreding niet meer wat ze moet doen en laat Bertin alles regelen, bovendien trekt ze bij hem in huis. Bertin, op zijn beurt, gaat de wacht houden bij de dode. Ze ruilen als het ware van woning. Er ontstaat een merkwaardig spel tussen Bertin, deze Louise, Bertins vrouw Brigitte en de dode Philippe Beaumont.

De titel van het boek is ontleend aan het feit dat Bertin, wanneer hij bij de dode knielt (beter gezegd bij het weer overeind komen), tot de ontdekking komt dat het tijd wordt dat hij weer eens wat aan sport moet gaan doen. Hij gaat dan ook op zoek, tussen het regelen van de begrafenis door, naar anderen die met hem willen volleyballen. Met veel oog voor details observeert Oster koel, bijna filmisch, wat er zich tussen deze vier mensen afspeelt. Uitermate intrigerend en boeiend!

Christian Oster: Volleybal. Van Gennep, Amsterdam 1990. 110 blz. f 27,50. (WH)

Humanisme

In de drie essays die in 'Humanisme van de andere mens' bijeen zijn gebracht, bestrijkt de filosoof Levinas een groot terrein van het filosofisch vakgebied, van zijns- en kennisleer tot ethiek. Het boek is dan ook vooral geschikt voor filosofisch geschoolden en geïnteresseerden in de grondslagen van het humanisme.

Levinas kritiseert de wetenschap voornamelijk in haar kennisleer en, in het verlengde ervan, het 'ik-gerichte' van het humanisme, dat in vervulling van de eigen menselijke mogelijkheden het hoogste doel ziet.

De in het humanisme centraal staande opvatting van menselijke autonomie, individuele vrijheid wordt in de visie van Levinas niet teniet gedaan, ze is alleen niet langer het eerste en het laatste.

Slechts de toewijding aan 'de Ander' gaat het veelvormig denken over zingeving in de verschillende culturen te boven. Geeft zin aan het leven van een wezen, wiens horizon beperkt wordt door de eigen sterfelijkheid.

Zo verloopt de analyse van Levinas van zijnsleer naar ethiek en zingeving. De spanningsverhoudingen in het humanisme tussen individuele vrijheid en menselijke verbondenheid wordt overstege door het inbrengen van een achterliggende dimensie in het 'Absoluut Andere', 'Afwezig'. Denkbeelden, die verwantschap vertonen met opvattingen in religieus humanistische- en vrijzinnig protestantse kringen. 'Humanisme van de andere mens' is een waardevolle en oorspronkelijke bijdrage in de discussie over de grondslagen van de levensbeschouwing.

E. Levinas: Humanisme van de andere mens: Kok Agora, Kampen 1990, 154 blz. f 24,90. (MV)

Vrijmetselarij

Wie geïnteresseerd is in de nog altijd met enige geheimzinnigheid omgeven praktijken in loges en maçonnieke tempels zou ik 'De vrijmetselaars' van Piet van Brabant toch niet als eerste informatief boek aanraden. Niet omdat het uit België komt – dat kwam het interessantere 'Vrijmetselarij. Mythe en realiteit' van Michel Huyseune (1988) ook – of omdat het vooral over de gespleten Belgische situatie gaat. Nee, omdat het zo gortdroog is geschreven en zo afzetterig en gelijkhebbend.

Van Brabant (1932) is medestichter van de Reguliere Grootloge van België (RGLB) en bekleedt daarin hoge functies. De RGLB (ca. 1000 leden) is een afsplitsing van de twee onregelmatige Grootmachten: het Grootoosten

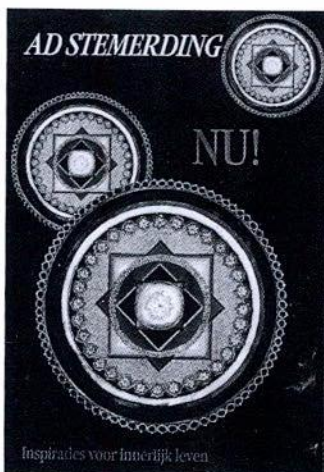
van België (GOB) en de Grootloge van België (GLB) met samen bijna 9000 leden. In die laatste twee zitten 'heel wat militante vrijzinnigen en verwoede antiklerikalen' en binnen het GOB 'genieten de programmapunten van het Humanistisch Verbond een ruime sympathie'. En de (r-k?) auteur lijkt het een en ander bepaald niet positief te waarderen. Dat kan ook niet anders als je de strenge, conservatieve Constitutie van de RGLB achterin het boek leest.

Natuurlijk worden er een aantal wetenswaardigheden vermeld – over o.a. de inwijding, de werkplaats, het gereedschap (passer en winkelhaak), de mythe (met het Egyptische Osiris en Isis verhaal), de steenhouders en de plichten – maar het blijft een nogal saai boek.

Piet van Brabant: De Vrijmetselaars. Hadewych, Antwerpen/Baarn 1990. 152 blz. f 29,50. (FS)

Innerlijk leven

Ons lichaam reageert op ongezond of onvolledig leven met ziekte. Het geeft signalen op welk punt we roofofbouwen plegen of niet goed voor onszelf zorgen. Om echt goed te snappen wat er aan de hand is, moeten we lichaamsbewustzijn ontwikkelen. Dat helpt om ziekte te begrijpen, blokkades te herkennen en onze levenswijze te veranderen. Door bewust onze energie (weer) te laten doorstromen zijn we beter bestand tegen gevoelens van

angst en depressie, wantrouwen of gebrek aan zelfvertrouwen. Ons denken kan een forse belemmering zijn voor het vrij laten doorstromen van energie: alsmat analyseren, oordelen, dagdromen beperkt een echt helder bewustzijn, het luisteren naar je lichaam, het diep doorvoelen van je ervaringen en het oog hebben voor je eigen spirituele ontwikkeling.

Over zulke zaken gaat het in 'Nu! Inspiraties voor innerlijk leven' van Ad Stemering. In de therapiepraktijk van de psycholoog Stemering staat het werken met energie centraal en dit boek is de neerslag van zijn ervaringen daarmee. Een paar hoofdstuktitels: Door het denken heen, Ervaren dat je leeft, Vertrouwd worden met je energie, Spiritualiteit als levenswijze. Bijna alle 36 subhoofdstukjes worden gevolgd door een simpel uit te voeren korte oefening, met namen als: rust in je hoofd, je hart openen, je vrij voelen, activeren van je kracht, positief denken, loslaten, ruimte ervaren, één-wording, antwoord op je diepste vraag etc.

Een makkelijk lezend en praktisch gericht 'leer en doe'-boekje. **Ad Stemering: Nu! Inspiraties voor innerlijk leven.** Servire, Cothen 1990. 152 blz. geill. f 32,50. (FS)

Bezoek aan Japan

'Ik kijk om mij heen, verbaasd over de rust waarmee de tempel van Sakyamuni Boeddha is omgeven. (...) De vrede van deze zondagmiddag contrasteert

scherp met het geweld dat hier eeuwenlang overheerst heeft. Religie en oorlog liggen zo dicht bij elkaar.'

Dit constateert Nico Tydeman bij zijn bezoek aan 'Mount Hiei, de heilige berg van monnik en militair' in zijn boek 'Vormen van oneindige leegte'. Tydeman studeerde theologie, maar kwam in '71 in contact met het zen-boeddhisme en zen-meditatie. Na vele trainingen in Europa en Amerika verscheen in '80 zijn boek 'Zitten, de praktijk van Zen' en sindsdien geeft hij cursussen zen-meditatie. In '86 en '88 ondernam hij maandenlange tochten langs oude Japanse zen-kloosters en boeddhistische tempels. Die bezoeken en jaren van voorafgaande bronnenstudie leverden niet alleen een levendig reisverslag op, maar ook een reeks fascinerende portretten van beroemde zen-meesters en hun streven naar bevrijding.

Tydeman vervlecht de meest alledaagse belevenissen en gevoelens tijdens zijn reizen luchtig en spannend met gebeurtenissen uit de Japanse zen-historie. Je wordt geboeid door de agressieve geschiedenis tussen de 8e en 16e eeuw van het bovengenoemde Mount Hiei-tempelkomplex boven Kyoto, waar ook thans nog één van de mogelijke meditatietrainingen bestaat uit het lopen van de 1000-daagse marathon (sinds 1835 overleefden 46 monniken deze helse tocht van 40.000 km). Al even boeiend is de levensbeschrijving van Ikkyu ('dwaze wolk', 'gek van liefde'), die in 1394 geboren onwettige zoon van keizer Go-Komatsu en diens verstoten maitresse. Deze hartstochtelijke monnik en veelzijdig kunstenaar provoceerde zijn omgeving met z'n slordige priesterkledij en openlijke bezoeken aan de armste prostituees, die hij vergeleek met Boeddha en vereeuwigde in zijn mooiste gedichten. Zijn enorme invloed is nog altijd merkbaar in vele kunstvormen, zoals kalligrafie, tuinkunst, theeceremonies, noh-theater en poëzie.

En zo zijn er nog vele prachtverhalen in dit vlotgeschreven 'Zenreis-boek', dat hopelijk door z'n titel niet alleen tot die lezerskring beperkt blijft.

Nico Tydeman: Vormen van oneindige leegte. Karnak, Amsterdam 1990. 208 blz. 12 ill. f 29,50. (FS)

Karen en Wim Heij
Frank Spoelstra
Mart Vogels

